

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

TÜ AJAKIRJANDUSE ÕPPEKAVADE ANALÜÜS
EUROOPA AJAKIRJANDUSHARIDUSE STANDARDITEST
LÄHTUVALT
Bakalaureusetöö (4 AP)

Mirjam Roosioja
Juhendaja: prof. Epp Lauk

TARTU
2007

Sisukord

SISUKORD	2
-----------------------	----------

SISSEJUHATUS.....	5
--------------------------	----------

1. TÖÖ TEOREETILISED JA EMPIIRILISED LÄHTEKOHAD.....	7
---	----------

1.1 Bologna protsess.....	7
----------------------------------	----------

1.1.1 Bologna protsessi eellugu	7
---------------------------------------	---

1.1.2 Bologna deklaratsioon.....	7
----------------------------------	---

1.1.4 Bologna protsess Eestis	9
-------------------------------------	---

1.1.4.1 Ainepunktide süsteem Eesti ülikoolides	9
--	---

1.2 Ajakirjandusharidus.....	10
-------------------------------------	-----------

1.2.1 Teooria olulisus	11
------------------------------	----

1.2.2 Teooria ja praktika vastuolu	12
--	----

1.2.3 Teooria ja praktika ühildamine	13
--	----

1.2.4 Ettepanekud teooria ja praktika ühildamiseks	13
--	----

1.2.5 Ajakirjaniku professionaalsus	14
---	----

1.3 Ajakirjandushariduse standardid	15
--	-----------

1.3.1 <i>European Journalism Training Association</i> (EJTA).....	15
---	----

1.3.2 Tartu Deklaratsioon.....	16
--------------------------------	----

1.4 Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond	19
---	-----------

1.4.1 Ülevaade bakalaureuseõppekavast	19
---	----

1.4.1.1 Õppekava sisu lühikirjeldus	19
---	----

1.4.2 Ülevaade ajakirjanduse magistriõppekavast.....	20
--	----

1.4.2.1 Magistriastme praktika	22
--------------------------------------	----

1.4.3 Erinevus ajakirjanduse bakalaureuse- ja magistriõppe vahel	23
--	----

2. TÖÖS KASUTATUD MEETODI JA ANALÜÜSI KIRJELDUS	24
--	-----------

2.1 Õppekava analüüs.....	24
----------------------------------	-----------

2.1.1 Õppeainete valik.....	24
-----------------------------	----

2.1.2 Analüüsi teostamine	24
---------------------------------	----

2.2 Ankeetküsitlus.....	25
3. ÜLEVAADE ANALÜÜSI TULEMUSTEST.....	26
3.1 Bakalaureuse õppekava vastavus ajakirjandushariduse standarditele	26
3.2 Magistriõppe ajakirjanduse õppekava kohustuslike õppeainete vastavus standarditele	27
3.2.2 Bakalaureuseõppe ja magistriõppe õppeainete Tartu deklaratsioonile vastamise võrdlus	28
3.2 Õppejõudude ja tudengite arvamuste võrdlus	29
3.3 Ülevaade ankeetküsitlusest – üliõpilaste arvamus osakonna õppekavast	31
3.3.1 Bakalaureuseõppe ankeedid	31
3.3.1.1 Üliõpilaste arvamus bakalaureuseõppe kohta.....	31
3.3.1.2 Õppekava nõrgad küljed.....	32
3.3.1.3 Bakalaureuse õppekava tugevad küljed.....	33
3.3.1.4 Milliseid võimalusi ja kui palju pakub osakonna õppekava	34
3.3.2 Magistriõppe ankeedid.....	35
3.3.2.1 Magistriõppe tudengite hinnang ajakirjanduse õppekavale	35
3.3.2.2 Õppekava nõrgad küljed.....	36
3.3.2.3 Õppekava tugevad küljed:	37
3.3.2.4 Milliseid võimalusi ja kui palju pakub magistriõppekava	37
4. DISKUSSIOON JA JÄRELDUSED	39
4.1 Õppekava vastavus standarditele	39
4.2 Õppeained.....	40
4.3 Tudengite arvamused	41
KOKKUVÕTE	44
SUMMARY	46
KASUTATUD ALLIKAD	48
LISAD	50
Lisa 1: Tartu deklaratsioon.....	51
Lisa 2: Ankeet	55

Lisa 3: Bakalaureuseõppe ja magistriõppe kohustuslikud õppeained	56
Bakalaureuseõpe:.....	56
Lisa 4: Ajakirjanduse ja suhtekorralduse bakalaureuseõppekava 2006/2007 õppeaastal sisseastunutele	57
Lisa 4: Ajakirjanduse magistriõppekava 2007/2008 õppeaastal sisseastujatele.....	60
Lisa 5: Ankeedid	62
Lisa 6: Õppeainete vastavus Tartu Deklaratsioonile tudengite hinnangul.....	68
Lisa 7: Bakalaureuseõppe nõrgad ja tugevad küljed – tudengite arvamused, mida oli ankeetides ainult ühe korra.	69
Lisa 8: Magistriõppe nõrgad ja tugevad küljed – tudengite arvamused, mida oli ankeetides ainult ühe korra.	70

SISSEJUHATUS

Viimastel aastatel on aina olulisemaks saanud Euroopa riikide ühtsus ning sarnaste eesmärkide poole pürgimine. Ühinenud Euroopa aga eeldab, et oluliseks saaks riikide ühinemine ka hariduslikul tasemel, mitte ainult majanduslikel ja poliitilistel kaalutlustel. Seetõttu võetigi 1999.aastal 29 Euroopa riigi poolt vastu Bologna deklaratsioon, mille eesmärgiks on kõrgharidusmaastiku ühildamine Euroopas. Praeguseks on selle deklaratsiooniga ühinenud 45 Euroopa riiki. (Bologna protsess. Eesti ENIC / NARIC keskus)

Kui Bologna deklaratsioon näeb ette kõrghariduse ühtlustumist Euroopas üldisemalt, siis 2006.aastal Euroopa Ajakirjanduskoolituse Assotsiatsiooni (EJTA) poolt vastu võetud ajakirjandushariduse standardid määravad täpsemalt, millistele tingimustele peaks vastama ajakirjanduslik haridus. Standardid kehtivad nii ajakirjandusliku kutse- kui ka kõrghariduse kohta. Ajakirjanduse kõrgharidus on juba aastaid tekitanud tulist vaidlust teoreetikute ja praktikute vahel - kas ajakirjanikule on oluline teooria või mitte? Ajakirjandushariduse standardid sisaldavad ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna juhataja Halliki Harro-Loiti sõnul piisavalt mõlemat – nii teooriat kui ka praktikat ning on seetõttu suureks abiks õppekava hindamisel ja väljatöötamisel.

Nimetatud standardid hakkaksid tulevikuperspektiivis kehtima kõikides rahvusvahelisse organisatsiooni EJTA-sse (*European Journalism Training Association*) kuuluvates koolides. Ühtsete ajakirjandushariduse standardite kasutamine Euroopa koolides soodustab koostööd koolide vahel, samuti lihtsustab tudengitel mõnes teises ajakirjanduskoolis õppimist. Ühtsetel standarditel omandatud ajakirjandusharidusega on lõpetanul ka lihtsam tööturul toime tulla, seda ka välismaal.

Bakalaureusetöö teemaks on Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna bakalaureuse- ja magistriõppekava ajakirjanduslike kohustuslike õppeainete analüüs vastavalt EJTA poolt kehtestatud ajakirjandushariduse standarditele – seda nii õppejõudude kui ka tudengite seisukohast. Samuti on lisatud juurde tudengite

arvamus osakonna kohta, seda vastavalt sellel õppeaastal läbiviidud ankeetküsitluse tulemustele.

Teadustöö on uudne, sest eelpool nimetatud standardid võeti vastu eelmise aasta juunis ning nende põhjal ei ole osakonna õppekava analüüsi veel tehtud. Samuti ei ole ka ankeetides kajastatud tudengite arvamusi veel analüüsitud. Analüüsi on teostatud MS Exceliga.

Töö eesmärgiks on:

- Leida Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna õppekava nõrkused ja tugevused vastavalt Tartu deklaratsioonis sõnastatud ajakirjandushariduse standarditele, seda kohustuslike õppeainete põhjal.
- Uurida, millised õppeained kõige rohkem Tartu deklaratsiooni toetavad.
- Teada saada, mida arvavad tudengid osakonna õppekavast.

Bakalaureusetöö tulemusena selgub üldpilt – kuidas vastavad kohustuslikud õppeained Tartu deklaratsioonile õppejõudude hinnangul ning kuidas hindasid Tartu deklaratsiooni järgi õppeaineid tudengid. Samuti on töös antud ülevaade sellest, mida arvavad osakonnast tudengid üldiselt.

Selleks, et bakalaureusetöö saaks valmida, andsid paljud osakonna õppejõud hinnangu oma õppeainetele ning aitasid määrata, mis standarditele Tartu Deklaratsioonis nende õppeained vastavad. Samuti andsid oma panuse mitmed üliõpilased. Autor tänab kõiki osakonna töötajaid ja üliõpilasi, kes bakalaureusetöö valmimisele kaasa aitasid! Eraldi tänusõnad tahaks öelda juhendajale professor Epp Laugule, tänu kellele sai bakalaureusetöö sellel teemal valmida!

1. TÖÖ TEOREETILISED JA EMPIIRILISED LÄHTEKOHAD

1.1 Bologna protsess

1.1.1 Bologna protsessi eellugu

Ebaühtlane Euroopa kõrghariduskorraldus hakkas Euroopa kõrghariduse tasemele ja konkurentsivõimele negatiivselt mõjuma. Seetõttu tekkis idee ühtlustada Euroopa kõrgharidusmaastik.

Bologna protsessile pani aluse 1998. aastal Prantsusmaa, Itaalia, Saksamaa ja Inglismaa poolt vastu võetud Sorbonne'i deklaratsioon, mille eemärgiks oli viia nelja riigi kõrgharidusstandardid ühtsele tasemele. Ühtlasi kutsuti ka teisi Euroopa riike deklaratsiooni põhimõtetega liituma. (*Sorbonne Joint Declaration* 1998)

1.1.2 Bologna deklaratsioon

1999. aastal võetigi Sorbonne deklaratsiooni eeskujul 29 riigi poolt vastu Bologna deklaratsioon. Seal olid esimest korda sõnastatud konkreetsed eesmärgid Euroopa kõrgharidusmaastiku ühtlustamiseks, eesmärkide täitmise tähtajaks määrati 2010. aasta. Bologna deklaratsiooniga liitus ka Eesti - deklaratsiooni allkirjastas tollane Eesti haridusminister Tõnis Lukas. (*The Bologna Declaration*, 1999)

Eesti ENIC / NARIC keskuse (Akadeemilise Tunnustamise Infokeskus) andmetel on Bologna protsessiga praeguseks liitunud 45 Euroopa riiki.

Selleks, et deklaratsioonis määratud eesmärkide täitmist jälgida, toimuvad iga kahe aasta tagant riikidevahelised kohtumised, kus võtavad osa Bologna protsessis osalevate riikide ministrid. Kohtumised on toimunud Prahis (2001), Berliinis (2003) ja Bergenis (2005), järgmine kohtumine toimub käesoleval aastal Londonis. Ministrite kohtumiste vahepeal juhib Bologna protsessi Bologna Jätkugrupp (*The Bologna Follow-up Group*) (Prioriteedid ja tegevussuunad. Eesti ENIC / NARIC keskus)

Bologna deklaratsioonis sõnastatud eesmärgid:

1. Lihtsalt mõistetavate ja võrreldavate kõrghariduskraadide süsteemi loomine ja arendamine.

Eesmärgi täitmine on vajalik, et oleks lihtsam tutvuda teiste riikide kõrgharidussüsteemidega ning saaks võrrelda erinevates Euroopa riikides antavaid kvalifikatsioone. Samuti tuleb lisaks kõrgkooli diplomile kasutusele võtta akadeemiline õiend (*Diploma Supplement*), kus kirjeldatakse lõpetanule antud kraadi ja oskusi. Akadeemiline õiend peab olema laiemalt räägitavas keeles ning see väljastatakse igale lõpetajale.

2. Kahetsüklilise, bakalaureuse-ja magistriõppele tugineva süsteemi arendamine.

Eesmärgiks on ühtlustada Euroopa kõrgharidusastmed.

Esimene aste - bakalaureuseõpe, mis kestab enamjaolt kolm aastat ning annab üliõpilasele üldisemaid teadmisi. Bakalaureusekraadiga saab tööle minna.

Teine aste - kaks aastat kestav magistriõpe, mis annab tudengile sügavamad erialased teadmised.

3. Ühtse ainepunktide süsteemi loomine

Ühtne süsteem võimaldab paremini võrrelda ülikoolides saadud ainepunkte, samuti võimaldab neid lihtsamalt ühest koolist teise üle kanda. Selleks loodi ka Euroopa Ainepunktide Ülekande Süsteem (*European Credit Transfer System* - ECTS).

4. Vaba liikumise suurendamine

Ühtne kõrgharidussüsteem soodustab üliõpilaste ja õppejõudude välismaal õppimist, samuti täiendamist ja õpetamist.

5. Koostöö arendamine kvaliteedi kindlustamisel

Et ülikoolis antava hariduse usaldusväärsus suureneks, tuleb luua võrreldavad kriteeriumid ja metoodika. Samuti tuleb tihendada koostööd.

6. Euroopa mõõtmete edendamine kõrghariduses.

Et kõrgharidusmaastik ühtlustuks, tuleb teha rohkem riikide- ja institutsioonidevahelist koostööd. Seda nii õppekavade väljatöötamisel kui ka koolitus- ja uurimisprogrammide koostamisel. (*The Bologna Declaration of 19 June 1999*)

Praha Kommünikeega (2001) lisati neile eesmärkidele juurde veel kolm prioriteeti:

- elukestev õpe
- kõrgkoolid ja üliõpilased
- Euroopa Kõrgharidusruumi atraktiivsuse suurendamine

Berliini Kommünikeega (2003) lisandus juurde kaks prioriteeti:

- doktoriõpe
- Euroopa Kõrgharidusruumi ja Euroopa Teadusruumi sünergia. (Prioriteedid ja tegevussuunad. Eesti ENIC / NARIC keskus)

1.1.4 Bologna protsess Eestis

Bologna deklaratsioonis ette nähtud eesmärkide täitmiseks tuli üle minna 3+2 õppekavaga süsteemile. Seetõttu viidi ka Eesti kõrgkoolides läbi muudatused õppe kestuses, õppekavade sisus ja kraadide eesmärkides.

Kaheastmelist süsteemi hakati Eesti ülikoolides rakendama alates 2002/2003 õppeaastast. Kõrgharidusreformi käigus võrdsustati ka bakalaureuseõpe ja rakendusliku kõrghariduse õpe, millest sai ka esimese astme õpe. 2004. aastast muudeti Eestis kohustuslikuks ka inglise keelse *Diploma Supplement*'i välja andmine lõpetajatele.

(EÜL-i haridus ja sotsiaaltoimkonna memo, 2005)

1.1.4.1 Ainepunktide süsteem Eesti ülikoolides

Eestis kasutusel olev ainepunktide süsteem on sarnane ECTSile, erinev on ainepunktide maht õppeaastas. Eestis vastab üks ainepunkt 40 tunnile ning õppeaasta maht on 40 ainepunkti, ECTSi õppeaasta maht on 60 ainepunkti ning üks ECTS

võrdub pooleteise Eesti ainepunktiga ehk siis 26 tunni tehtud tööga Euroopa ainepunkti järgi.

Lõplik üleminek Euroopa Ainepunktide Ülekande Süsteemile pidi toimuma 1. septembril 2006. aastal, kuid üleminek ECTS süsteemi Eestis toimub siiski 2009/2010 õppeaastal. (ECTS, ENIC / NARIC keskus)

1.2 Ajakirjandusharidus

Juba aastaid on kestnud vaieldud selle üle, kas ajakirjanikke peaks koolitama ülikoolis või on tegemist puhtalt praktilise, ametikooli erialaga. Kas ajakirjandusharidus peaks olema kutseharidus või on olulised ka teoreetilised, akadeemilised õppeained? Seisukohti selleks on mitmeid, vastuseisu on tunda eelkõige ülikooli ja praktikute vahel. Diskussiooni jälgides aga tundub, et on oluline, et tulevane ajakirjanik omandaks nii teoreetilisi kui ka praktilisi õppeaineid.

Näiteks leiavad Skinner, Gasher ja Compton (2001), et ajakirjandusharidus ei peaks andma ainult ühiskondlikke teadmisi ja kindlaid oskuseid, vaid peaks ka näitama, kuidas ajakirjandus ja ajakirjanik ise osalevad teksti loomises ja kuidas tekib meie ühiskonnas mõtteringlus. Seega on ajakirjanikule olulised ka teoreetilised teadmised.

Dickson ja Sellmeyer (1992) väidavad aga, et katsed lõpetada ettevõtetele ja praktikale suunatud jada saanud tulemuseks kriitika praktikute poolt. Nimelt väidavad praktikud, et massimeedia ja ajakirjandusharidus on liikunud elukutsest liiga kaugemale ning seetõttu kasvab „eelarvamus staažikate ja kogenud ajakirjanike suhtes, kellel ei ole doktorikraadi.“

Täpselt samade probleemidega seistakse silmitsi juba aastaid ka Eestis, kus on tunda vastuseisu ajakirjanduse osakonna ja praktiliselt töötavate ajakirjanike vahel. Näiteks on Priit Hõbemägi (2000) öelnud, et ajakirjanikul oleks mõttekam omandada mitteajakirjanduslik eriharidus, millele lisanduks juurde aasta ajakirjandusõpinguid ja siis praktika - see lubaks ajakirjanikul olla võrdne partner intervjuueeritavatele, sama leidis tollal ka Äripäeva peatoimetaja Igor Rõtov. Suhtumist ajakirjanduslikku

kõrgharidusse näitas ka Hõbemäe ütlus, et ajakirjanduslik professionaalsus on eriala ja ajakirjanduslike oskuste õnnestunud kombinatsioon, mitte teaduskraad.

Tartu Ülikooli poolt vastas sellele kriitikale omaltpoolt professor Epp Lauk (2000) - et *Universitas*'e põhimõte on see, et õppides ei süveneta mitte ainult oma erialasse, vaid ka mõnda teise erialasse. Nimelt saab iga tudeng valida kõrvaleriala, samuti on osakonnas erinevad ühiskondlikke teadmisi andvad alusmoodulid. Ka on ajakirjandusosakond see, kus ainsana Tartu ülikoolis õpetatakse ajakirjanikule nii olulisi oskuseid – faktide kontrollimist, lugude tasakaalustamist ning arvamuste paljususest eri seisukohtade leidmist. Samuti toob Lauk välja, et ülikoolis antav akadeemiline õpetus põhineb uurimistööl ning sellest välja kasvanud teoorial ja praktilal. Ülikoolihariduse eesmärgiks ei ole pelgalt kutseoskuste andmine, vaid ka kriitilis-analüütilise mõtlemise arendamine, mis on tegelikult ajakirjanikule äärmiselt oluline.

Akadeemilise hariduse olulisust rõhutas ka Marju Lauristin (2000), kelle sõnul on akadeemilise hariduse eesmärk alati laiem kui vaid kutseõppel. Oluline on tema hinnangul ka vastava valdkonna probleemide teoreetilise mõtestamise ja teadusliku analüüsi oskuse omandamine. Samuti kinnitas ta, et teoreetiline eneseteadvus ja professionaalse tegevuse oskus ja kriitilise analüüsi oskus on oluline igas valdkonnas ning ootuspärane on seegi, et kriitilist käsitlust arendav meediaõpetus ja kommertsiaalne meediapraktika satuvad tihti vastuollu.

1.2.1 Teooria olulisus

Pikka aega vaidluse all oleva teooria omandamine on ajakirjandustudengile oluline, sest:

1) Kommunikatsiooniteooria annab tulevasele ajakirjanikule hea ülevaate kommunikatsiooniprotsessist.

- Näitab ajakirjanikele, kuidas nende ametioskus on osa ühiskondlikust kommunikatsioonist;
- kuidas ideoloogilised valikud mõjutavad uudise väärtust ja
- kuidas uudiste tootmine on mõjutatud ühiskonna survest.

- Samuti aitab kommunikatsiooniteooria selgitada sotsiaalseid kontekste, kus ajakirjanik töötab, pöörates rohkem tähelepanu ajaloolisele, majanduslikule ja kultuurilisele taustale,
- Samuti aitab selgitada, kuidas organisatsiooni töökorraldus ning omandi võim mõjutavad meedia esitamist.
- Teooria tundmine muudab ajakirjaniku küsimuse „miks?“ küsimuseks „kuidas?“ Samuti aitab mõista ajakirjanikul, kuidas ta leiab lugusid ja kes seal lugudes rolli mängivad.

2) Teooria loob silla oskustel põhineva ja ühiskondlike kursuste vahel – aitab üliõpilastel õppida ja mõista nii abstraktseid kui ka praktilisi elemente.

Näiteks: poliitiline kommunikatsioon õpetab, kuidas toimub poliitiline protsess ja samas näitab, kuidas see inimeste suhtumist mõjutab. Protsess – praktiline, mõjutamine – abstraktne.

(D.Skinner, Mike J. Gasher, J. Compton „Putting theory to Practice“, 2001)

1.2.2 Teooria ja praktika vastuolo

Kuid teoorial ja praktilisel leidub Skinneri, Gasher ja Comptoni (2001) sõnul siiski ka vastuolo, sest ajakirjandus „teenib kahte isandat“ – ühelt poolt tuleb rahuldada meediaorganisatsioonide nõudlus, et lõpetajad oleks valmis minema uudistesse. Samas aga palutakse järgida standardeid, mille alusel on ajakirjandusharidus midagi enamat, kui lihtsalt kutseline õpe. Kutseõppe puhul nimelt jääb sageli tähelepanuta, et ajakirjaniku töö peaks olema teooria ja praktika sulam - midagi rohkemat, kui lihtsalt „faktid“. Ei tohiks olla nii, et tudengid õpivad ajakirjandust, saamata aru, miks nad millist meetodit kasutavad ning kuidas see täpselt mõjub.

Samas aga vaieldakse vastu – elukutse peab olema saavutatud nii, et ajakirjandus ei muutuks lihtsalt „sotsiaalteaduseks“. Praktika peab olema õppekavas ja elukutse keskmes. Rohkem teoreetiline haridus ei tohiks tähendada, et praktikat vähemaks jääb. Eesmärgiks peaks olema täiustada üliõpilase õppimist nii, et nad oskaksid rohkem mõtestada ja suunata jõudu, mis neil on, anda oma mõjule tähendus.

1.2.3 Teooria ja praktika ühildamine

Selleks, et teooriat ja praktikat ühildada, tuleks Skinneri, Gasheri ja Comptoni (2001) sõnul jälgida, et:

- 1) Teoreetilistel ja praktilistel kursustel oleks ühised teemad ja ühised jooned, mida saab omavahel siduda;
- 2) Kasutusele võtta administratsioonilisi meetmeid, et kaoks lõhe teooria ja praktika vahel. Tudengitele tuleks meenutada, et ajakirjandus on praktika ja teooria koostöö. Samuti tuleb meeles pidada, et ajakirjandus pole mitte ainult mõttest aru saamine vaid ka lugude kirjutamine.
- 3) Tuleb aru saada, et teemade ja allikate valik – kõik see avaldab loole mõju. Samuti peaks üliõpilane kriitiliselt küsima, kas toimetuse tegutseb õigetel alustel, olles kooskõlas kultuuriliste, poliitiliste normidega.
- 4) Oluline on ka tutvuda teiste kultuuride, subkultuuridega – iial ei tea, kellest saab väliskorrespondent. Siis peab oskama tudeng toime tulla erinevate kommete, kultuuri ja uskudega ning suhtuma oma töösse tõsiselt.
- 5) Intervjuude puhul peaks küsima mitte ainult „keda“ ja „kuidas“ intervjuuerida, vaid ka „miks“ intervjuuerida. Kas me otsime lahendust ja vastuseid või oleme osakeseks PR kampaaniast?

Ajakirjaniku elukutse peab olema paindlik. Tudengid peavad saama eksperimenteerida erinevate kultuuriliste žanritega juba koolis. Kui nad koolist lahkuvad ja seda proovinud pole, tundub see nende jaoks edaspidi võimatuks.

1.2.4 Ettepanekud teooria ja praktika ühildamiseks

Skinneri, Gasheri ja Comptoni (2001) kinnitusele on kirjutamine, arvutioskus ja intervjuueerimine oskused, mis on ajakirjanikule eluks vajalikud. Seetõttu pakutakse, et tudengid võiks kasutada esimaste allikatena intervjuusid, mitte artikleid ning uurimistööde asemel võiks esitada erinevates stiilides artikleid. Samuti tuleks üliõpilasi kurssi viia tarkvarade ja programmidega, mida läheb neil tulevasel tööl vaja, samuti võiks proovida tööde illustreerimist fotode ja graafikutega.

Ajakirjandusharidus võiks olla mitte see „mida oleme harjunud tegema“ vaid institutsionaalne praktika koos poliitiliste, kultuuriliste ja majanduslike omapäradega, milles ajakirjanik tegutseb.

Artiklis „*Educating „New“ Journalists*“ (2001) on Deuze välja toonud Gaunti poolt nimetatud ajakirjanduse ja massikommunikatsiooni oskused, mis on jagatud kuude erinevasse rühma:

- 1) **Orienteerumine:** arusaamine meediasüsteemist, kus ajakirjanik töötab;
- 2) **Algoskused:** kirjutamine, toimetamine ja teised keelelised oskused;
- 3) **Tehnilised teadmised:** tehniliste vahendite kasutamine;
- 4) **Teadmiste täiendamine:** eriti puudutab see tehnilisi oskuseid;
- 5) **Üldine taustinfo:** sotsiaalse, kultuuriliste, majanduslike küsimusi, seisundeid ühiskonnas;
- 6) **Spetsiaalsed oskused:** erinevad massikommunikatsiooniosad, mis nõuavad spetsiaalset treeningut.

Gaunt lisab juurde, et eelnimetatud punktidest on Euroopas kasutusel kolm erinevat varianti:

- Lääne-Euroopas keskendutakse tugevalt kolmele esimesele punktile;
- Kesk – Euroopas pööratakse rohkem tähelepanu kajastamisele ja analüüsile;
- Põhja – Euroopas on suur tähelepanu praktilistele oskustele, pöörates rohkem tähelepanu väljendusoskustele ja ajakirjaniku rollile autorina

Samuti lisab ta, et ajakirjandusele, kui ülikooli erialale, teadustööle, uuringule pööratakse Euroopas vähem tähelepanu, kui näiteks Ameerika Ühendriikides või Austraalias.

1.2.5 Ajakirjaniku professionaalsus

Milline peab olema hea ajakirjanik? Gaunti (2001) poolt on tõstetud artiklis esile väärtused, mis ajakirjanikul peaks olema.

- Ajakirjanik osutab avalikku teenust;
- Ajakirjanik on neutraalne, objektiivne, aus, seega usutav;

- Ajakirjanik peab nautima toimetaja autonoomiat, vabadust ja iseseisvust;
- Ajakirjanikul on arusaam kompetentsusest, tegelikkusest;
- Ajakirjanikul on arusaam eetikast ja õigusjärgsusest.

Need väärtused peavad ajakirjanikul olema olema, kuigi erineval määral.

Samuti on professor Epp Lauk (2000) nimetanud ajakirjaniku professionaalsuse tingimused:

- lai silmaring;
- asjatundlikkus konkreetsetes valdkonnas koos täpsusega selle käsitlemisel;
- nn käsitööoskused - keele- ja stiilitunnetus;
- oskus kasutada kõiki ajakirjanduslikke väljendusvahendeid (nt kirjutada eri žanrides);
- oskus leida ja analüüsida info allikaid;
- professionaalsus tähendab ka eetikareeglite tingimusteta järgimist.

1.3 Ajakirjandushariduse standardid

Segast ja vaidlusrohket ajakirjandusharidust Euroopa haridusmaastikul on asunud ühtlustama – 2006.a. suvel võeti vastu Tartu deklaratsioon, millega määrati ajakirjandushariduse standardid, mis peaks kehtima Euroopa koolides. Idee selleks sai alguse juba paar aastat enne standardite vastuvõtmist. Deklaratsiooni eeskujuks on Bologna deklaratsioon, mis määrab ühtsed tegevussuunad ja standardid üleüldse kõrgharidusele, Tartu deklaratsioon võimaldab seda detailsemalt ja täpsemalt teha just ajakirjandushariduse puhul (Lauk, 2006).

1.3.1 *European Journalism Training Association (EJTA)*

European Journalism Training Association (edaspidi EJTA) on rahvusvaheline mittetulundusühing, mis ühendab Euroopa koole, kus õpetatakse ajakirjandust. EJTA asutati 1990. aastal Brüsselis, organisatsiooni keskus asub Hollandis.

EJTA liikmelisus on institutsionaalne. 2003. aastal oli EJTA-s 51 liiget kokku 23st Euroopa riigist ning organisatsioon on seotud veel 20 erineva Euroopa institutsiooniga. EJTA liikmeteks on kõrgkoolid, kutsekoolid ning täiendkoolituskeskused. Praegu kuulub organisatsiooni 48 liiget.

EJTA võimaldab:

- Ajakirjanduse eriala õppivatel (üli)õpilastel, ajakirjanikel ja õpetajatel osaleda erinevatel koolitustel;
- Organiseerida kohtumisi ja edendada dialoogi ajakirjanike ja ajakirjanduse õppejõudude vahel;
- Organiseerida koostööd erinevate keskuste ja riikide vahel
- Tudengitele, ajakirjanduse õpetajatele ja ajakirjanikele omandada nägemust Euroopa massikommunikatsiooni protsessidest;
- Arendada uurimist ja debatti Euroopas ajakirjaniku professionaalsuse ja ajakirjandusharidusega seotud küsimustes.

Selleks, et saada EJTA liikmeks, peab:

- Koolis peab olema praktiline ajakirjandusõpe (sealhulgas peavad tudengid regulaarselt tegelema praktilise ajakirjandusega);
- Üliõpilased peavad tutvuma erinevate meediumitega – nii trüki- kui ka audio ja audiovisuaalse meediaga;
- Õpetades peab olema vahe, kas koolitatakse ajakirjanikke või teisi kommunikatsioonispetsialiste;
- Liige peab olema tunnustatud nii töandja kui ka tegevajakirjanike poolt;
- Kool ei tohi olla kindla poliitilise suuna pooldaja või mõne grupi liige, mis on seotud sotsiaalse, poliitilise või ideoloogilise diskrimineerimisega;
- Kool ei tohi tegutseda ärilistel eesmärkidel. (*The EJTA in Headlines, European Journalism Training Association*).

1.3.2 Tartu Deklaratsioon

Tartu deklaratsioonis olevad standardid töötas välja selleks spetsiaalselt loodud töögrupp, mille eesotsas oli Nico Drok, kes töötab Hollandis Zwolles asuvas Windesheimi Vabaülikoolis. (*Speakers. Tartu Conference, 2006*)

10. juunil 2006. aastal toimus Tartus EJTA aastakoosolek, kus võetigi vastu Tartu deklaratsioon, millega määrati ajakirjandushariduse standardid, mis peaksid hakkama kehtima EJTA liikmeks olevates koolides. (*News. European Journalism Training Association, 2006*) (vt. Lisa 1)

Standardite testimiseks alustati sellel õppeaastal pilootprojekti, kus osaleb üheksa kooli, kaasa arvatud Tartu Ülikool. Pilootprojekti raames uuritakse, kuidas vastavad Tartu deklaratsioonis määratud standardid projektis osalevates koolides ajakirjanduse õppekavale ning leitakse õppekavade kitsaskohad. Selleks täidetakse iga õppeaine kohta ankeedid, mis aitavad analüüsi lihtsamalt teostada. (vt. Lisa 2) Pilootprojekt kestab kuni EJTA aastakoosolekuni, mis toimub 15. – 16. juunil 2007 Pariisis.

Tartu deklaratsiooni üldised põhimõtted:

1. EJTA liikmed koolitavad üliõpilasi põhimõtete järgi, mille alusel ajakirjanik peaks:

- Orienteeruma poliitilistes, majanduslikes ja sotsiaalkultuurilistes küsimustes;
- Ergutama ja tugevdama demokraatiat igal tasandil;
- Ergutama ja tugevdama isiklikku ja institutsionaalset vastutust;
- Tugevdama kodanike võimalusi teha valikuid sotsiaalses ja personaalses kontekstis.

2. Samas peab ajakirjanik:

- Tundma vastutust arvamuse avaldamise suhtes;
- Austama inimeste puutumatust;
- Suhtuma kriitiliselt allikatesse iseseisvalt ja sõltumata varjatud huvidest;
- Kasutama traditsioonilisi eetilisi tõekspidamisi.

3. Peale kooli lõpetamist peab üliõpilane olema kompetentne:

- Mõistma ajakirjanduse sotsiaalset rolli ja arenguid;
- Leidma asjakohaseid teemasid ja vaatenurkasid, et anda avalikkusele või tootjatele teada kindlast meediumist või teistsugusest meediast;
- Organiseerida ajakirjanduslikku tööd;
- Koguma infot kiirelt, kasutades erinevaid uudise leidmise ja otsingu meetodeid;

- Oskama välja selekteerida olulist informatsiooni;
- Struktureerima infot ajakirjanduslikus formaadis;
- Esitama infot sobivas keeles ja efektiivses ajakirjanduslikus vormis
- Hinnata ja analüüsida ajakirjanduslikku tegevust;
- Suutma teha meeskonnatööd;
- Töötama professionaalses meediaorganisatsioonis või vabakutselisena.

(News. European Journalism Training Association, 2006)

Ajakirjandushariduse standardid (ilma alapunktideta)

Standardite põhipunkte on kokku 10, põhipunktidel on ka alapunktid. (vt. Lisa 1)

Ajakirjandusharidus peaks Tartu deklaratsiooni järgi üliõpilasele andma järgnevad põhioskused:

1. Oskus näha ajakirjanduse ühiskondlikku rolli ja selle arengut.
2. Oskus leida asjakohaseid ja uudisväärtuslikke teemasid ning fookuseid, seda vastavalt meedialiigi või -kanali tegevuseesmärkidele ja auditooriumile.
3. Oskus organiseerida ja planeerida ajakirjanduslikku tööd.
4. Oskus koguda kiiresti informatsiooni, kasutades selleks sobivaid reportertitehnikaid ja uurimismeetodeid.
5. Oskus välja valida põhilist informatsiooni.
6. Oskus struktureerida informatsiooni ajakirjanduslikul viisil.
7. Oskus esitada infot sobivas keeles ja mõjusas ajakirjanduslikus vormis.
8. Oskus hinnata ja arvustada ajakirjanduslikku tööd.
9. Oskus tegutseda meeskonnana või toimetuses.
10. Oskus töötada nii meediaorganisatsioonis kui ka vabakutselise ajakirjanikuna.

1.4 Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

1.4.1 Ülevaade bakalaureuseõppekavast

Ajakirjandus ja avalikkussuhted ning teabekorraldus on uues 3 + 2 õppesüsteemis koondatud ühtsesse õppekavva. Õppekava järgi kestab ajakirjanduse ja suhtekorralduse eriala bakalaureuseõpe kolm aastat ning selle jooksul tuleb koguda 120 ainepunkti. Õppekavale vastuvõtu tingimusteks on Eesti keskhariduse või sellele tasemele vastava välisriigi hariduse olemasolu.

Ajakirjanduse ja suhtekorralduse eriala bakalaureuseõppe lõpetanud tudeng võib minna tööle näiteks pressiesindajana või reporterina või astuda magistriõppesse ajakirjanduse, kommunikatsioonijuhtimise või meedia ja kommunikatsiooni erialale. Samuti võib tudeng sobivate eeldusainete läbimise korral astuda magistriõppesse mõnele muule erialale.

Bakalaureuseõppe lõpetamisel väljastatakse lõpetanule bakalaureusediplom koos akadeemilise õiendiga, saadavaks kvalifikatsiooniks on sotsiaalteaduste bakalaureus (ajakirjandus ja suhtekorraldus). (Ajakirjandus ja suhtekorraldus 3+2 alates 2005. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond)

1.4.1.1 Õppekava sisu lühikirjeldus

Bakalaureuseõppe läbimiseks tuleb saada vähemalt 120 AP, igal aastal keskmiselt 40 AP. Õppetöö algab üldiste sotsiaalteaduslike ainetega, edasi on õppeained rohkem erialased. Õppeained on jagatud alus-, suuna-, eriala ja valikmooduliteks ning enamasti on ühes moodulis õppeaineid 16 AP ulatuses, valikmoodulites on õppeained jagatud 8 AP-ks minimooduliteks. (vt. Lisa 3)

Esimesel õppeaastal on õppekava järgi üldsotsiaalteaduslik valdkonnaõpe, 2. aastal on suunaõpe ning 3. aastal erialaõpe. Erialaõppega saavad tudengid spetsialiseeruda ajakirjanduse või suhtekorralduse erialale.

Kohustuslikeks mooduliteks on kaks alusmoodulit (32 AP), kommunikatsiooniteaduste 1. suunamoodul (16 AP), üks esimestest erialamoodulitest (kas ajakirjandus või suhtekorraldus, 16 AP) ja lõputöö või siis lõpueksam (4 AP). Kokku tuleb üliõpilasel omandada kohustuslikult 68 AP-d, ülejäänud 52 AP ulatuses võib tudeng valida ühe suunamooduli ja ühe erialamooduli (kokku 32 AP) kas oma erialalt või mõnest teisest õppekavast. 12 AP ulatuses tuleb läbida valikmooduleid ajakirjanduse ja suhtekorralduse õppekavast või mõnelt muult erialalt, 8 AP ulatuses tuleb tudengil õppida vabaaineid. Kui valitakse ajakirjanduse ja suhtekorralduse õppekavast ka teisi erialamooduleid, tuleb moodulist läbida 50% (8AP), ülejäänud 8 AP võib asendada erialaste valikmoodulitega. Suurem osa ainepunkte on tudengil võimalik omandada osakonnast.

Kui üliõpilane ei soovi enne magistriõpinguid otsustada ajakirjanduse või suhtekorralduse kasuks, peab ta valima mõlema eriala esimese erialamooduli. Üks moodulitest tuleb võtta täies mahus (16 AP), teises moodulis tuleb omandada 8 AP, ülejäänud 8 AP saab üliõpilane asendada õppeainetega erialastest valikmoodulitest või suhtekorralduse teisest erialamoodulist. (Õppekavad. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond)

1.4.2 Ülevaade ajakirjanduse magistriõppekavast

Ajakirjanduse magistriastmesse astujatel on 16 AP ulatuses kohustuslikke õppeaineid

- magistriprogrammide puhul arvestatakse, et tänapäeva tööturul on vaja nii neid, kes on õppinud bakalaureuseastmel ajakirjandust põhierialana kui ka neid, kes seda on õppinud kõrvalerialana.

Eeldusained magistriõppesse astumiseks on:

Sissejuhatus meediasse ja kommunikatsiooni, 4 AP

Ülevaade meedia ja kommunikatsiooni teooriast, 3 AP

Meedia ja kommunikatsiooni uurimismeetodid, 5 AP

Õppeaineid ajakirjanduse ja suhtekorralduse bakalaureusekavast, seda kooskõlastatult ajakirjanduse õppetooliga, 4 AP. Soovitavalt järgmiste õppeainete hulgast:

Uudise sotsioloogia, 2 AP

Praktika, 2 AP

Publitsistlikud žanrid, 2AP

Ülevaade audiovisuaalsest kommunikatsioonist, 3 AP.

Eeldusaineid saab läbida ka enne magistriõpet täiendõppijana. Samuti saab eeldusainete asemel taotleda mujal sooritatud õpingute ja töökogemuse arvestamist (VÕTA).

Kohustuslikud õppeained võib jagada viide rühma

1. teoreetilised ained ja ülevaatekursused – tutvustavad erinevate

lähenedamisviisidega kaasaegset ühiskonda, kommunikatsiooniprotsessesse ning ajakirjandust;

2. uurimismetoodika kursused - õpitakse kasutama sotsiaalteaduslikke meetodeid andmete kogumiseks ja analüüsiks erinevates meedia ja kommunikatsiooni valdkondades;

3. ajakirjanduslikud meetodid - harjutatakse erinevaid teabekogumise ja töötlemise meetodeid;

4. praktiline ajakirjanikutöö – peamiselt tekstide ja publikatsioonide loomine, toimetamine ja hindamine;

5. meediaharidus - meediahariduse sisu ja vorm üldhariduskoolis.

Lõpetajatele on kohustuslik erialane aineprogramm 56 AP ulatuses (neist 20 AP valikaineid).

2. ja 3. semestril toimub õppetöö tsüklitena. Tsükliõpe on vajalik selleks, et kaks seitsmenädalast praktikat saaks toimuda nii suvel (toimetustes kohti rohkem) kui ka kevadel-sügisel (toimetustes on tavapärane rütm). Seetõttu on 1. ja 4. semestril üliõpilastel lihtsam võtta õppeaineid näiteks kommunikatsioonijuhtimise, meedia ja kommunikatsiooni, *Baltic Studies* õppekavadest ning ka vabaaineid.

Magistriõppes ei toimu spetsialiseerumist ühele kanalile – oluline on oskus vormistada sõnumit nii visuaalse, audio- kui ka verbaalse tekstina. Lõpetamisel antakse sotsiaalteaduste magistrikraad ajakirjanduses.

(Õppekava tutvustus – ajakirjandus, Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.)

1.4.2.1 Magistriastme praktika

Magistriastme praktika juhendaja Kadri Uguri (2007) sõnul on praktika magistriastmes suunatud eelkõige toimetajaks õppimisele. Magistrikraadiga ajakirjanik peaks olema rohkem, kui reporter - ta peab oskama mõelda toimetajana.

Praktika käigus ei keskenduta niiväga enda lugudele, rohkem jälgitakse toimetustes loo sobitumist ja tekkimist. Selleks on oluline, et praktikant käib kõikjal enda kirjutatud looga kaasas – jälgib loo korrigeerimist keelelises korrektuuris, loo muutumist fotograafide juures, toimetajate juures. Selle tulemusena peab praktikantidele selgemaks saama, miks toimetajad teevad selliseid otsuseid, nagu nad teevad.

Magistriastme praktika on **superviseeritud praktika** – ühendatud on kaks meetodit – ajakirjanduses tuntud *coaching* ja psühholoogias tuntud supervisioon (töö juhendamine). Esimese praktika jooksul, mis kestab 8 nädalat, kirjutatakse igal nädalal mingi toimetuses toimunud sündmuse-juhtumi-aspekti kohta raport, mida siis omavahel arutatakse. Enamjaolt on üliõpilane arutluse all olevates sündmustes ise osaline. Esitatud raportid on anonüümsed ning õppejõud ei säilita neid. Magistriõppe praktika püüab mõningal määral täita auke, mis on tekkinud bakalaureuseõppes ning tasandada erinevate taustadega inimeste oskusi ja teadmisi. Toimuvad ka kolm rühmakohtumist, millel on kindel arutlusteema.

Tudengid peavad ka vabas vormis praktikapäevikut – oluline on, et mõeldakse toimetuses toimuv läbi ning tudengile saaks selgeks, kes ja kuidas teeb otsuseid ja kuidas toimib süsteem toimetustes.

2. praktika – peaks olemaseotud mõne muu meediumiga. Kolm nädalat on tudengid praktilal omapäi, seejärel aga saavad kõik kokku – siiani on olnud praktikad raadios. Nimelt peavad tudengid saama ka töötatud, nagu meeskond. Õppejõu kohalolek on vajalik juhendamiseks, kuna eelteadmisi on vähe – enamjaolt on praktikad raadios

olnud ning kohal on olnud õppejõuna Urmas Loit. Sellel praktikaetapil saavad kõik olla mõningal määral teineteisele toimetajad.

1.4.3 Erinevus ajakirjanduse bakalaureuse- ja magistriõppe vahel

Bakalaureuseõpe - moodulid sisaldavad praktilisi, teoreetilisi ja teooria rakendamisoskusele suunatud õppeaineid. Praktiliste ainete peamine eesmärk on anda elementaarsed reporterioskused.

Magistriõpe - eesmärk on anda toimetajakoolitust. See eeldab eneserefleksiooni ning koostööd kaasüliõpilastega.

(Õppekava tutvustus – ajakirjandus. Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond)

2. TÖÖS KASUTATUD MEETODI JA ANALÜÜSI KIRJELDUS

2.1 Õppekava analüüs

2.1.1 Õppeainete valik

Bakalaureusetöös on vaatluse alla võetud osakonna bakalaureuse- ja magistriõppekava kohustuslikud õppeained – need on õppeained, mis tuleb tudengil tingimata läbida, kui ta õpib ajakirjanduse ja suhtekorralduse eriala bakalaureuseõppe ajakirjanduse suunal või ajakirjanduse magistriõppes. Bakalaureuseõppes on need 1. suunamooduli õppeained, erialamooduli õppeained ning erialamooduli eeldusained, vaadeldud ei ole alusmooduleid. Magistriõppes on nendeks õppeaineteks kohustuslikud õppeained. (vt. Lisa 3) Bakalaureuse õppekavana on vaatluse all 2006/2007 aasta õppekava ning magistriõpe on 2007/2008 õppeaastal kehtima hakkav õppekava. (vt. Lisa 4)

2.1.2 Analüüsi teostamine

Analüüsiks paluti õppejõududel määrata, millistele standarditele Tartu deklaratsioonis nende loetavad bakalaureuse- ja magistriõppe õppeained vastavad. Enamus õppejõude vastasid esitatud küsimustele interneti vahendusel, mõningad õppejõud vastasid ka suuliselt.

Õppejõud analüüsisid oma õppeaineid põhjalikult, enamjaolt määrati oma õppeainete puhul õppeaine vastavuse Tartu deklaratsioonis sätestatud ajakirjandushariduse standardite alapunktidele. Töös on vaadeldud õppeainete vastavust Tartu deklaratsioonile üldistatult, ilma alapunktideta. Samuti vaadeldakse õppeaineid eraldi – vaadeldakse, mitut standardit mingi õppeaine toetab. Analüüsi tulemusena selgub, millised õppeained toetavad Tartu deklaratsiooni kõige tugevamalt, samuti vaadeldakse, millised on osakonna õppekava tugevused ja nõrkused.

Samuti hindasid samu õppeaineid ajakirjanduse suunal õppivad tudengid, seda samuti Tartu deklaratsiooni järgi. Töö annab ülevaate ka õppejõudude ja tudengite hinnangute sarnasustest ja erinevustest erinevate õppeainete puhul.

2.2 Ankeetküsitlus

Ankeetküsitluseks on töös kasutatud ankeete, mis on tudengite poolt täidetud käesoleval õppeaastal läbiviidud küsitluses. Ankeetküsitluse eesmärgiks oli teada saada, mida arvavad osakonna õppekavast osakonnas õppivad tudengid. Küsitlus viidi läbi nii bakalaureuseõppes kui ka magistriõppes. (vt. Lisa 5)

Bakalaureusetöös antakse ülevaade vastustest neljale küsimusele:

- Hinnake palun ajakirjanduse ja suhtekorralduse bakalaureuse - / magistriõppekava üldiselt. Kuidas vastab see Teie soovidele, vajadustele ja eesmärkidele? (10 palli süsteemis)
- Mis on ajakirjanduse ja suhtekorralduse bakalaureuse- / magistriõppekava nõrgad küljed Teie arvates?
- Mis on ajakirjanduse ja suhtekorralduse bakalaureuse- / magistriõppekava tugevad küljed Teie arvates?
- Hinnake praegust ajakirjanduse ja suhtekorralduse bakalaureuse õppekava alljärgnevatest aspektidest. Millist võimalust ning kuivõrd see õppekava Teile pakub? (üldisi teadmisi ühiskonna, majanduse, inimeste kohta; teoreetilisi teadmisi oma eriala kohta; praktilisi oskusi, mida (tulevases) töös rakendada; valikuvõimalusi kitsaks spetsialiseerumiseks. Vastata sai kas „ülemäära“, „piisavalt“, „liiga vähe“, „ei oska öelda“)

Analüüsis on vaadeldud üliõpilaste poolt antud vastuseid üldiselt, lihtsuse mõttes ei ole arvesse võetud tudengite kursust, eelnevaid kogemusi jms. Tegemist on kõigi osakonna üliõpilaste arvamustega, kuna ankeetide põhjal ei olnud bakalaureuseõppes võimalik eristada, kes õpib suhtekorralduse ja kes ajakirjanduse suunal.

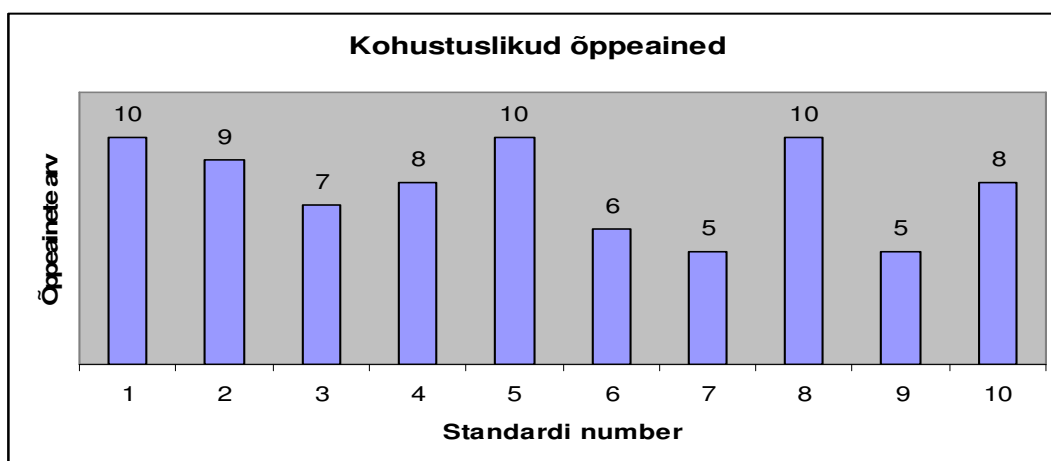
3. ÜLEVAADE ANALÜÜSI TULEMUSTEST

3.1 Bakalaureuse õppekava vastavus ajakirjandushariduse standarditele õppejõudude arvates

Selleks, et teada saada, kuidas vastavad ajakirjanduse ja kommunikatsiooniosakonna bakalaureuse- ja magistriõppekava Tartu deklaratsioonis sätestatud ajakirjandushariduse standarditele, palus töö autor õppejõududel määrata, millistele punktidele Tartu deklaratsioonis nende loetavad õppeained vastavad. Tulemusi on vaadeldud üldistatult – ainult vastavus põhipunktidele, lihtsustamise mõttes on välja jäetud detailne alapunktide analüüs. Kohustuslike õppeainetena on tõlgendatud õppeaineid, mis on eeldusained erialamooduliks, erialamooduli õppeained ning 1. suunamooduli erialased õppeained. Õppeaine reporteritöö kolme osa (trükk, TV, raadio) on analüüsis vaadeldud eraldi. Kokku on analüüsitud 12 õppeainet.

Bakalaureuseõppe kohustuslike õppeainete vastavus standarditele

Joonis 1

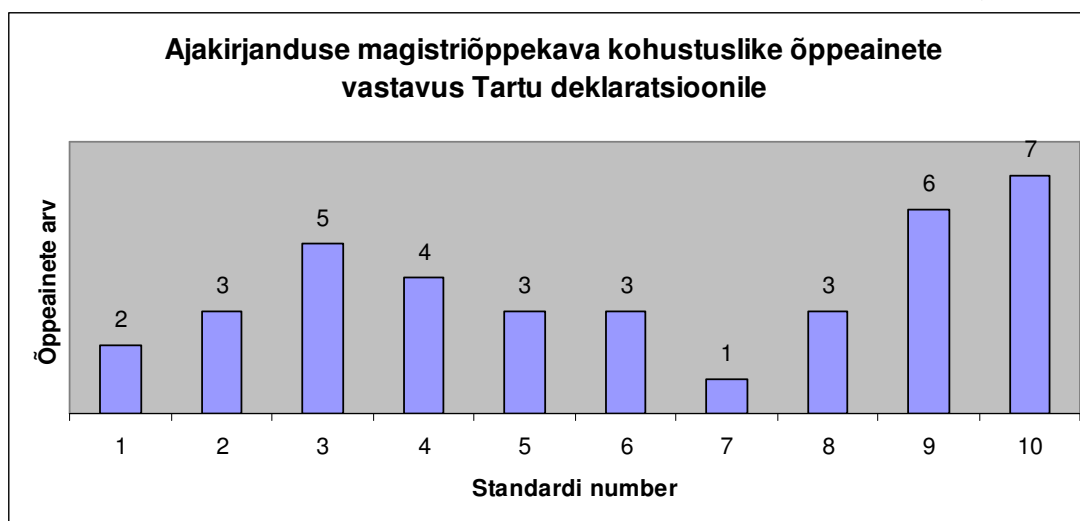

Kohustuslikud õppeained toetavad Tartu deklaratsioonist kõige enam oskus näha ajakirjanduse ühiskondlikku rolli ja selle arengut (1.standard), oskust välja valida põhilist informatsiooni (5 standard) ja oskust hinnata ja arvustada ajakirjanduslikku

tööd (8 standard). Eelnimetatud standardeid toetas 10 õppeainet. Üheksa õppeainet toetavad oskust leida asjakohaseid ja uudisväärtuslikke teemasid ning fookuseid (2. standard), seda vastavalt meedialiigi või -kanali tegevuseesmärkidele ja auditooriumile, kaheksa õppeainet toetavad oskust koguda kiiresti informatsiooni, kasutades selleks sobivaid reportertitehnikaid ja uurimismeetodeid (4 standard) ja oskust töötada nii meediaorganisatsioonis kui ka vabakutselise ajakirjanikuna (10 standard). Seitse õppeainet toetavad oskust organiseerida ja planeerida ajakirjanduslikku tööd. Alla poole kohustuslikest õppeainetest (5 õppeainet) toetavad oskust esitada infot sobivas keeles ja mõjusas ajakirjanduslikus vormis (7 standard) ja oskus tegutseda meeskonnana või toimetuses (9 standard).

3.2 Magistriõppe ajakirjanduse õppekava kohustuslike õppeainete vastavus standarditele õppejõudude arvates

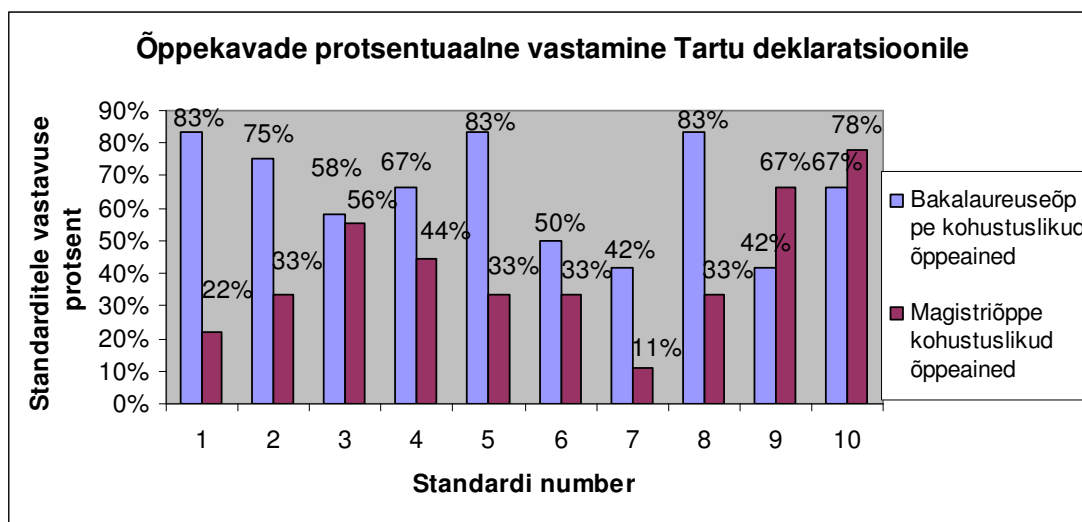
Joonis 2

Kõige enam, seitse õppeainet toetavad magistriõppekava oskust töötada nii meediaorganisatsioonis kui ka vabakutselise ajakirjanikuna (10 standard), kuus õppeainet toetavad oskust tegutseda meeskonnana või toimetuses (9 standard), oskust organiseerida ja planeerida ajakirjanduslikku tööd (3. standard) toetab viis õppeainet ja oskus koguda kiiresti informatsiooni, kasutades selleks sobivaid reportertitehnikaid ja uurimismeetodeid (4. standard) toetab neli õppeainet. Kokku on analüüsis vaadeldud üheksat õppeainet.

3.2.2 Bakalaureuseõppe ja magistriõppe õppeainete Tartu deklaratsioonile vastamise võrdlus

Joonis 3

Bakalaureuseõppekava kohustuslikud õppeained toetavad ülekaalukalt oskust näha ajakirjanduse ühiskondlikku rolli ja selle arengut. (1. standard) (83% - 22%), oskust leida asjakohaseid ja uudisväärtuslikke teemasid ning fookuseid, seda vastavalt meedialiigi või -kanali tegevuseesmärkidele ja auditooriumile (2. standard) (75% - 33%), oskust koguda kiiresti informatsiooni, kasutades selleks sobivaid reporteritehnikaid ja uurimismeetodeid (4. standard) (67% - 44%), oskus välja valida põhilist informatsiooni (5. standard) (83% - 33%), oskus esitada infot sobivas keeles ja mõjusas ajakirjanduslikus vormis (7. standard) (42% - 11%) ja oskus hinnata ja arvustada ajakirjanduslikku tööd (8. standard) (83% - 33%). Magistriõppekava kohustuslikud õppeained toetavad bakalaureuse õppekavast rohkem oskust tegutseda meeskonnana või toimetuses (9. standard) (42% - 67%) ja oskust töötada nii meediaorganisatsioonis kui ka vabakutselise ajakirjanikuna (10. standard) (67% - 78%), peaaegu võrdelt toetavad õppekavad oskust organiseerida ja planeerida ajakirjanduslikku tööd (3. standard) (58% - 56%).

Õppejõudude hinnangutest tuleb välja, et mõlemad õppekavad vastavad oma eesmärkidele: bakalaureusekava annab sotsiaalteaduslikke ja meedia-alaseid

baasteadmisi ja reporteritööks vajalikke oskusi, magistrikava aga toetab iseseisva toimetajana töötamiseks vajalikke teadmisi ja oskusi.

3.2 Õppejõudude ja tudengite arvamuste võrdlus

Õppejõud andsid lähtuvalt Tartu deklaratsioonist hinnangu oma õppeainetele, hinnangu andsid ka 13 II – III kursusel ajakirjandust õppivat tudengit. Järgnevalt on vaadeldud, kuidas õppejõudude ja tudengite arvamused sarnanesid ja erinesid. Tudengite arvamustest on arvesse võetud standardeid, mida määrasid õppeainele vastavaks vähemalt pooled vastanud tudengitest, neid luges autor õppeainet tugevalt toetavateks standarditeks, õppejõudude poolt luges autor õppeainet toetavateks aga kõiki tema poolt nimetatud standardeid. Osasid õppeaineid mõningad tudengid ei hinnanud, sest nad polnud veel jõudnud neid võtta. Need vastused on analüüsist välja jäetud. Täpset tudengite poolt antud vastuste jaotust saab vaadata lisades. (vt. Lisa 6)

BAKALAUREUSEÕPPE KOHUSTUSLIKUD ÕPPEAINED	Õppejõu hinnang	Tudengite hinnang
Sissejuhatus kommunikatsiooni ja meediasse	1, 8, 10	1, 5, 8
Uudise sotsioloogia	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	2, 3, 5, 6, 8, 9
Ülevaade audiovisuaalsest meediast	1, 2, 4, 5, 8, 10	1, 8
Meedia ja kommunikatsiooni uurimismeetodid	2, 3, 5, 8	4
Eesti meediasüsteem ja meediakasutus	1, 2, 4, 5, 10	1
Ülevaade meedia ja kommunikatsiooni teooriast	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10	1, 8
Reporteritöö	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	2, 3, 4, 5, 6, 7, 10
Massikommunikatsiooni ajalugu	1, 2, 4, 5, 8, 9, 10	1
Meediakriitika	1, 8	1, 5, 7, 8
Teadustöö alused	3, 4, 5, 6, 7	4, 5

Tabel 1 Õppejõudude ja tudengite hinnangute võrdlus, lähtuvalt Tartu deklaratsioonist.

Kõige enam vastavad tudengite hinnangul Tartu deklaratsioonile reporteritöö (toetab seitset standardit), uudise sotsioloogia (toetab kuut standardit) ning meediakriitika (toetab nelja standardit). Üllatavalt vähe toetab tudengite arvates Tartu deklaratsiooni ülevaade audiovisuaalsest meediast (kaks standardit). Vähem on tudegite hinnangul Tartu deklaratsioonile vastavad teoreetilised õppeained.

Õppejõudude hinnangul toetavad kohustuslikest õppeainetest Tartu deklaratsiooni kõige rohkem standardeid uudise sotsioloogia, reporteritöö (kümme standardit), ülevaade meedia ja kommunikatsiooni teoriast (üheksa standardit) ning ülevaade audiovisuaalsest meediast (6 standardit).

Tähelepanuväärne on üsna suur erinevus õppejõudude ja üliõpilaste hinnangutes. Valdavalt arvavad tudengid, et saavad õpitust vähem neid oskusi, mida Tartu deklaratsioon määratleb, kui õppejõud arvavad pakkuvat.

Näiteks on õppeaines sissejuhatus kommunikatsiooni ja meediasse tudengitel välja toodud õppeaine vastavus viiendale standardile - oskusele välja valida põhilist informatsiooni, õppejõud seda määranud ei ole. Õppeaines meedia ja kommunikatsiooni uurimismeetodid oli tudengite vastustest ainus tugev standard neljas standard - oskus koguda kiiresti informatsiooni, kasutades selleks sobivaid reportertitehnikaid ja uurimismeetodeid. Õppejõud on määranud antud õppeainele vastavaks rohkem standardeid, kuid neljandat standardit mitte. Meediakriitika puhul on aga näiteks tudengid hoopis hinnanud õppeainet kokkuvõttes rohkemate standarditega, kui õppejõud ise.

Massikommunikatsiooni ajaloos määrasid tudengid õppeainele vastavaks ainult esimese standardi - oskus näha ajakirjanduse ühiskondlikku rolli ja selle arengut. Samas on õppejõud määranud vastavaks rohkem standardeid. Tegemist on teoreetilise õppeainega ning tõenäoliselt ei oska tudengid selle õppeaine puhul näha rakenduslikke, tulevikus töö jaoks vajalikke külgi ning ei saa päris hästi aru, miks see õppeaine reaalselt vajalik on.

Meediakriitika puhul aga on tudengid näiteks märkinud vastavaks rohkem standardeid, kui seda on teinud õppejõud, mis on päris huvitav tulemus.

Tõenäoliselt tuleb õppeainete hindamise erinevus sellest, millised ootused tudengil on ning mida õppeained realselt pakuvad. Samuti sellest, mida üliõpilased ise tahavad õppeainest omandada ning palju on üliõpilased osalenud loengutes.

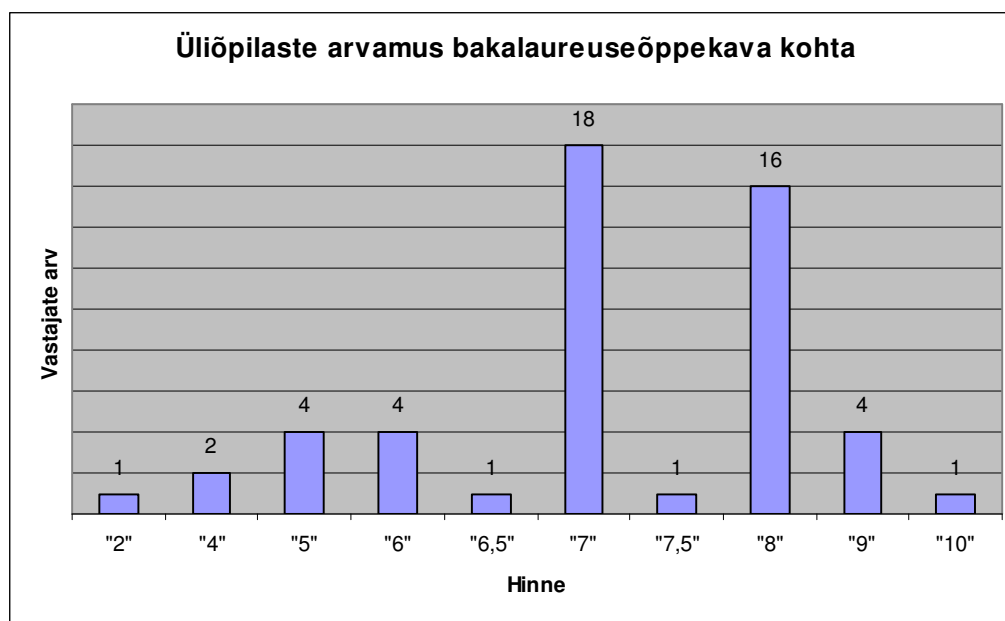
3.3 Ülevaade ankeetküsitlusest – üliõpilaste arvamus osakonna õppekavast

3.3.1 Bakalaureuseõppe küsitlus

3.3.1.1 Üliõpilaste arvamus bakalaureuseõppe kohta

Tudengitel paluti hinnata osakonda kümnepallisüsteemis - kuidas vastab õppekava üliõpilase soovidele, vajadustele ja eesmärkidele. Vastus „1“ tähendab, et õppekava ei „vasta üldse“ ja „10“, et õppekava „vastab täielikult“. Bakalaureuseõppes vastas küsimustele kokku 64 tudengit.

Joonis 4

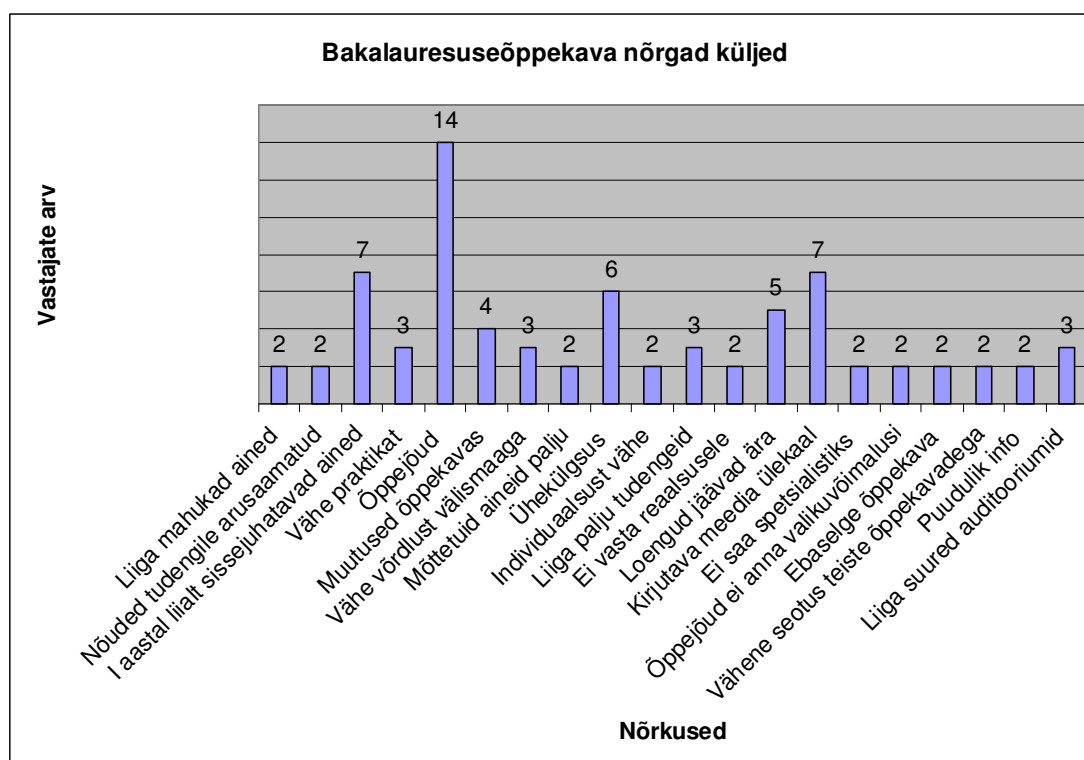

Osakonda hinnati konkurentsitult kõige enam hinnetega „7“ (18 vastajat) ja „8“ (16 vastajat). Seega on tudengid osakonnaga üldjoontes rahul

3.3.1.2 Õppekava nõrgad küljed

Osakonna nõrgad küljed sai välja tuua iga tudeng ise – tegu on avatud küsimusega. Järgneval joonisel on välja toodud nõrgad küljed, mida nimetati ankeetides rohkem kui ühe korra. Ühe korra nimetatud nõrkused on toodud välja lisas. (vt Lisa 7)

Joonis 5

Kõige enam leidsid tudengid, et osakonna õppejõud ei ole pädevad (14 vastajat), liiga palju pööratakse tähelepanu kirjutavale meediale, kõrvale jäävad muud meediumid (7 vastajat) ning leiti ka, et I õppeaastal on liialt sissejuhatavad ained (7 vastajat). Rohkem mainimist leidis ka õppekava ühekülgsus – ühte sama teemat räägitakse mitmes loengus (6 vastajat) ning tunniplaanis olevad loengud jäävad ära (5 vastajat).

Välja oli toodud ka, et osakonna õppekava ei vasta reaalsusele, on liiga teooriapõhine ning praktikat on liiga vähe.

Näiteid tudengite arvamustest:

N1: „Liiga palju teooriat, liiga vähe praktikat“

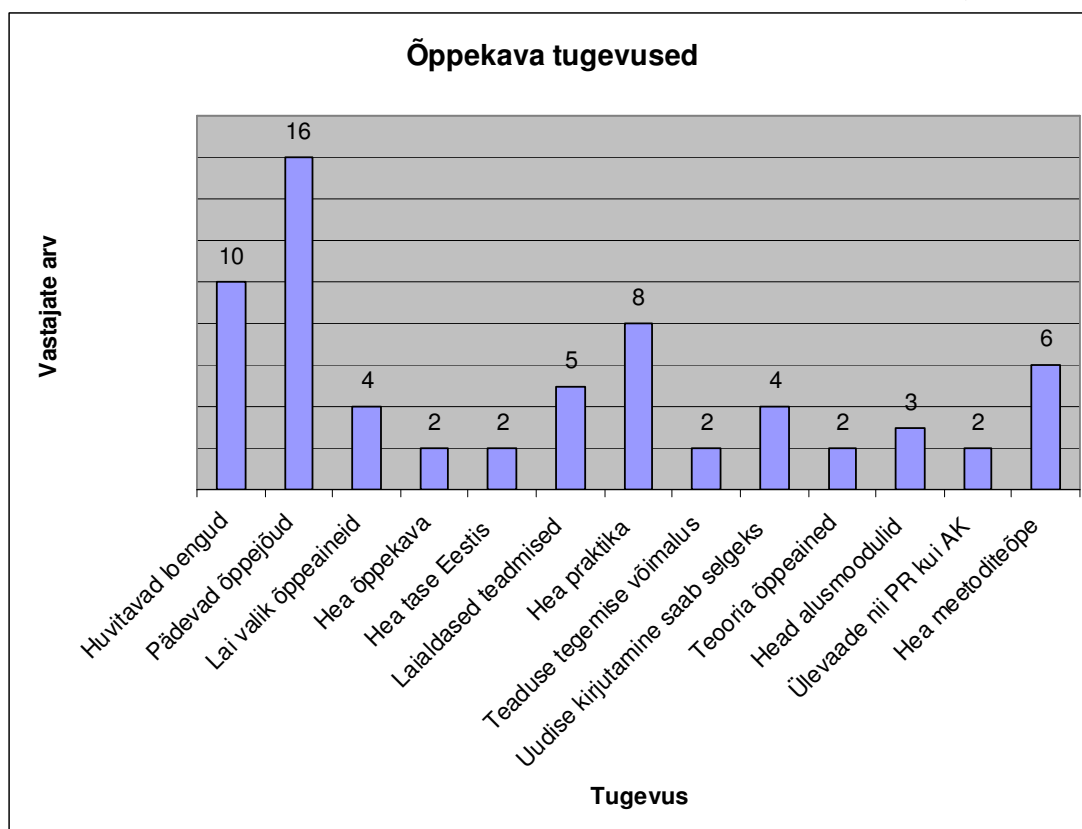
N2: „Praktilisi oskusi saab liiga vähe“

N3: „Vähe praktikat ning kohati liiga teooriapõhine“

N4: „Rohkem teadmisi (ametialaseid) olukordadest, mis igapäevaselt toimuvad“

3.3.1.3 Bakalaureuse õppekava tugevad küljed

Joonis 6

Kui osakonna nõrkusena olid kõige enam välja toodud õppejõud, siis õppejõud on kõige enam välja toodud ka osakonna tugevusena (16 vastajat). Samuti leidsid tudengid, et osakonnas on huvitavad ja sisukad õppeained (10 vastajat) ning head praktikavõimalused (8 vastajat). Eraldi mainiti ka meetodiõpet (6 vastajat) ning asjaolu, et osakonna õppekava annab laialdased teadmised ühiskonnas ja majanduses toimuvast (5 vastajat). Jooniselt puuduvad tugevused, mida mainiti ankeetides ainult ühe korra (vt Lisa 7)

Näited tudengite arvamusest:

N1: „Paljude erinevate teaduskondade alusained – pisike ülevaade paljude sotsiaalteaduskonna ainetest“

N2: „Erialaseid loenguid loevad/annavad oma ala spetsialistid“

N3: „Laiapõhjalisus, mis annab võimaluse kujutluspilti saada mitmetest eri valdkondadest“

N4: „Osakond abivalmis ja sõbralik“

N5: „Väga toredad õppejõud“

Kuna osakonna nõrkused ja tugevused olid vastajate arvates väga vastandlikud, oleks olnud huvitav eristada ajakirjanduse ja suhtekorralduse suunda, et näha, kas vastandlikud tulemused on sõltuvad konkreetsest erialast. Kindlasti loeb vastandlike arvamuste puhul ka see, kuivõrd palju osales tudeng loengutes ning millised olid tema kontaktid õppejõududega.

3.3.1.4 Milliseid võimalusi ja kui palju pakub osakonna õppekava

Kokku vastas küsimusele 52 tudengit. Teadmisi ühiskonnast ja teoreetilisi teadmisi pakub ajakirjanduse õppekava piisavalt, leidsid ülekaalukalt ligi 80% ankeetidele vastanutest. Samas aga leidsid 79% vastajatest, et õppekava pakub liiga vähe võimalusi praktiliste oskuste omandamiseks (vt. Joonis 7).

TEADMISED	Ülemäära	Piisavalt	Liiga vähe	Ei oska öelda
Teadmised ühiskonnast	3	42	7	0
Teoreetilised teadmised	2	38	11	1
Praktilised teadmised	0	9	41	2
Võimalused kitsaks spetsialiseerumiseks	0	21	25	6

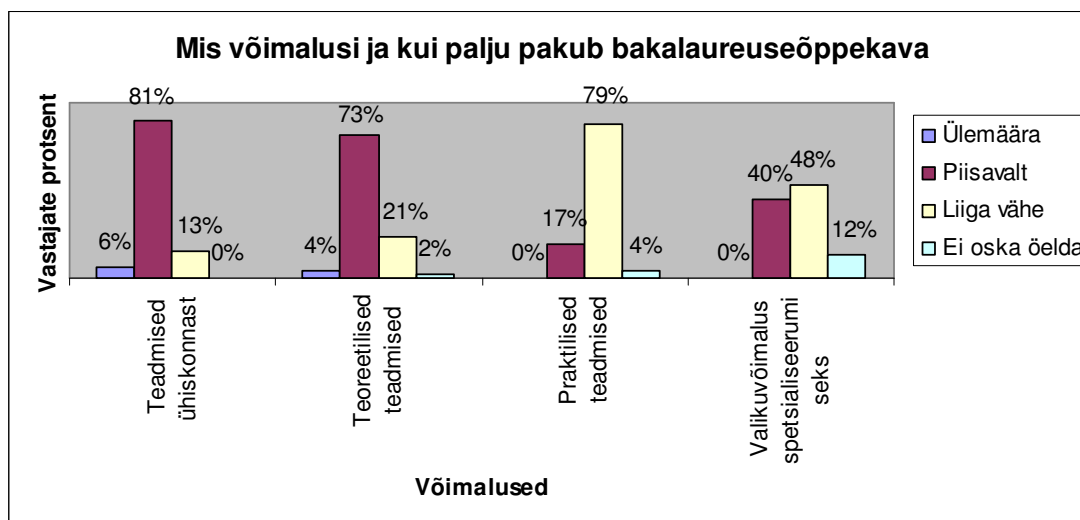
Tabel 2: Kuidas pakub osakond võimalusi, bakalaureuseõppe ankeedid

Kõige vastuolulisemalt tuleb välja tedents, et valikvõimalust kitsamaks spetsialiseerumiseks pakub osakond piisavalt 40% ja liiga vähe 48% vastajate arvates (vt. Joonis 7).

Siinkohal oleks olnud jällegi hea eristada ajakirjanduse ja suhtekorralduse suunal õppijaid – võib-olla on on vastandlikud arvamused seotud konkreetset kindla

suunaga. Tõenäoliselt aga on põhjus üliõpilaste kogemustes ja õppeainetes, mida tudeng on otsustanud omandada – kas need on laiemad õppeained või on kitsama suunitlusega.

Joonis 7

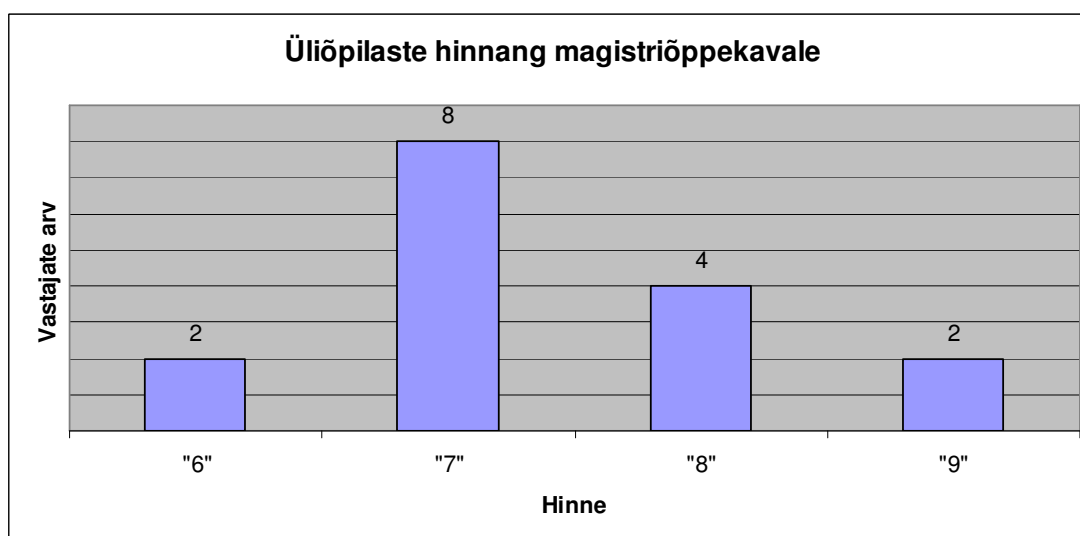

3.3.2 Magistriõppe küsitlus

3.3.2.1 Magistriõppe tudengite hinnang ajakirjanduse õppekavale

Magistrandide poolt täideti kokku 16 ankeeti. Vastajaid oli kahelt õppekavalt – kommunikatsioonijuhtimine ja meedia ja kommunikatsioon, ajakirjanikke paraku esindatud ei olnud.

Joonis 8

3.3.2.2 Õppekava nõrgad küljed

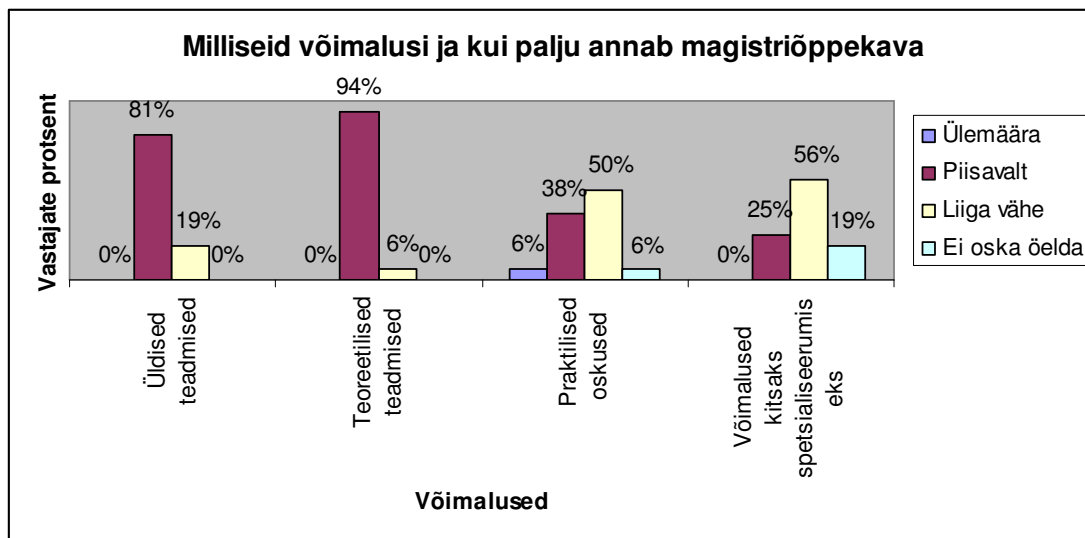
Magistriõppekava nõrgad küljed

Katõgoria	Vastajate arv
Suur koormus	6
Vähe valikuid	2
Vähe praktilisi teadmisi	3

Näiteid tudengite arvamustest:

N4: „Intensiivsus väga suur, kui on mahukad kodutööd paralleelselt seminaridega“

Joonis 11

Üldiseid teadmisi pakub osakonna magistriõpe piisavalt 81% vastajate arvates, teoreetilisi teadmisi saab piisavalt 94% vastajate hinnangul. Samas aga leidsid 50% vastajatest, et praktilisi oskusi saab liiga vähe ning 56% vastajatest arvasid, et ka võimalusi kitsaks spetsialiseerumiseks annab osakonna õppekava vähem.

4. DISKUSSIOON JA JÄRELDUSED

Antud bakalaureusetöö eesmärgiks on selgitada, kuidas toetavad Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna bakalaureuse- ja magistriõppekava kohustuslikud õppeained EJTA poolt kehtestatud ajakirjandushariduse standardeid ning uurida, mida arvavad osakonnast ja õppekava vastavusest Tartu deklaratsioonile tudengid ise. Selleks vaadeldi, kui palju kohustuslikud õppeained standarditele vastavad, samuti vaadeldi, millised kohustuslikud õppeained toetavad kõige enam Tartu deklaratsiooni. Samuti analüüsiti üldiselt ankeetküsitluses selgunud tulemusi, täpsemalt nelja küsimust.

4.1 Õppekava vastavus standarditele

Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond toetab bakalaureuseõppes loetavate ajakirjanduslike õppeainetega kõiki EJTA poolt kirja pandud ajakirjandushariduse standardeid, kuid seda küllaltki erinevalt.

Saadud andmete põhjal selgub, et osakonna bakalaureuseõppekava annab tulevasele ajakirjanikule eelkõige oskuse hinnata oma tööd, samuti oskuse koguda kiirelt informatsiooni, arvestades sealjuures meediakanaliga ning auditooriumiga. Tunduvalt vähem pööratakse tähelepanu sellele, et ajakirjaniku kogutud info saaks esitatud mõjusas ajakirjanduslikus keeles, ka ajakirjaniku oskus töötada meediaväljaande toimetuses leiab vähesel määral toetamist.

Magistriõpe toetab tugevamalt see-eest oskust töötada nii meediaorganisatsioonis kui ka vabakutselise ajakirjanikuna ning samuti oskust töötada meeskonnana ja ka toimetuses. Vähem toetab magistriõppekava oskust organiseerida ja planeerida ajakirjanduslikku tööd ja oskus koguda kiiresti informatsiooni, kasutades selleks sobivaid reportertitehnikaid ja uurimismeetodeid. Need omadused on eelnevalt omandatud bakalaureuseastmes – info kogumise ja ajakirjandusliku töö organiseerimine on seal tugevalt toetatud.

Magistriõppe praktika juhendaja Kadri Uguri (2007) sõnul on magistriastme ülesanne panna tudengeid mõtlema, kui toimetajat. Osakonna juhataja Halliki Harro-Loit (2007) lisab juurde, et magistriõppe lõpetanud tudeng ei ole valmis keskastmejuht (toimetaja), kuid tal on selleks vajalik põhi ning nad on võimelised kiiresti töökogemusega omandama oskuse olla organisatsiooni juhid. Seega annab bakalaureuseõpe algteadmised ja põhioskused, magistriõpe aga mõningase spetsialiseerumise, nagu Bologna deklaratsioon ette näeb.

Mõningal määral on tahaplaanile nii bakalaureuse- kui ka magistriõppes jäänud tudengi ajakirjandusliku stiili arendamine – bakalaureuseõpe toetab oskust koguda informatsiooni ning magistriõpe toetab oskusi, mis on seotud toimetuses ja meeskonnana töötamisega - stiililist arendamist väga palju kohustuslikud õppeained ei paku. Samas rõhutas näiteks Maarja Lõhmus (2007) loengus meedia avalikkuse kujundajana, et praegusel ajal on ajakirjaniku jaoks kõige olulisem ja läbilöövam just tema stiil.

4.2 Õppeained

Töös vaadeldi ka seda, mis õppeained kõige rohkem ajakirjandushariduse standardeid toetavad.

Bakalaureuseõppe kohustuslikest õppeainetest toetavad kõige rohkem EJTA poolt kehtestatud ajakirjandushariduse standardeid praktilised õppeained, kus üliõpilane saab ajakirjaniku tööd ka reaalselt proovida – seda nii õppejõudude kui ka tudengite hinnangul. Teoreetilised õppeained vastavad Tartu deklaratsioonile mõnevõrra vähem. Eelkõige toetavad Tartu deklaratsiooni uudise sotsioloogia ning reporteritöö erinevad osad. Üllatav oli, et tudengite hinnangul ei toeta deklaratsiooni väga tugevalt sissejuhatuse audiovisuaalsesse meediasse, õppejõudude hinnangul toetab õppeaine deklaratsiooni tugevamalt. Tõenäoliselt on tudengite vähesem hinnang tulnud sellest, et tegemist on praktikat ettevalmistava õppeainega, mis praktilist töökogemust väga ei paku.

Õppejõudude hinnangud on tudengite omadest üsna erinevad – mõningad tudengite poolt määratud standardid ei ole õppejõudude poolt määratud õppeainele vastavaks. Näiteks on õppeaines sissejuhatus kommunikatsiooni ja meediasse tudengitel välja toodud õppeaine vastavus viiendale standardile - oskusele välja valida põhilist informatsiooni, õppejõud seda oma hinnangus aga määranud ei ole. Õppeaines meedia ja kommunikatsiooni uurimismeetodid tuli tudengite vastustest ainsa tugeva standardina välja neljas standard - oskus koguda kiiresti informatsiooni, kasutades selleks sobivaid reportertitehnikaid ja uurimismeetodeid. Õppejõud on aga määranud antud õppeainele vastavaks rohkem standardeid, kuid seda standardit mitte. Meediakriitika puhul on aga näiteks tudengid hinnanud õppeainet rohkemate standarditega, kui õppejõud ise.

Tõenäoliselt tuleb õppeainete hindamise erinevus sellest, millised subjektiivsed ootused tudengil õppeainele on ning mida õppeained reaalselt pakuvad. Samuti sellest, mida üliõpilased ise oskavad ja tahavad õppeainest omandada. Arvestama peaks ka asjaolu, et hindamisel on õppejõudude puhul arvesse võetud kõik õppejõu pooltnimetatud standardid – kindlasti on sinna hulka sattunud õppeainet kaudselt toetavad standardid, tudengite vastustest on arvestatud aga standarditega, mida toetas üle poole üliõpilastest.

Tuleb märkida ka seda, et päris mitmete õppeainete puhul oli üliõpilastel probleeme hindamisega, sest nad ei mäletanud, mida seal loengus räägiti ja mida see õppeaine talle pakkus ning meelde tuletamine võttis päris kaua aega. Vastanud tunnistasid, et tõenäoliselt nad ei osalenud nendes loengutes kuigi tihti.

Kuid on hea meel tõdeda, et õppejõudude ja tudengite hinnangutes oli ka sarnasusi - seega omandavad tudengid siiski õppeainetest ka seda, mida õppeaine õpetama peaks.

4.3 Tudengite arvamused

Ankeetidest on bakalaureusetöös analüüsitud nelja küsimust, seda üldiselt ning arvesse on võetud kõikide osakonna tudengite arvamus. Nimelt ei olnud võimalik bakalaureuseõppe ankeetide põhjal järeldada, millisel suunal – kas ajakirjandus või

suhtekorraldus – üliõpilane õpib. Ka magistriõppe ankeetidele ajakirjanduse suunal õppivad tudengid ei olnud vastanud. Kuid üldpildi osakonnast tudengite silme läbi annab see analüüs siiski.

Tulemused aga olid autori jaoks väga huvitavad. Näiteks on bakalaureuseõppe tudengid leidnud, et osakonna suurimaks nõrkuseks on õppejõud, samas aga on õppejõud üliõpilaste arvates ka osakonna tugevaim külg. Tegu on subjektiivsete arvamustega ning ilmselt on see mõjutatud tudengite kokkupuudetest ühe või teise õppejõuga. Siinkohal oleks olnud huvitav eristada ajakirjanduse suuna ja suhtekorralduse suuna vastuseid – kas on olnud kokkupuudetest õppejõududega erinevusi.

Negatiivsete külgedena oli välja toodud üldisemalt õppekava ühekülsus – räägitavad jutud korduvad loengust loengusse ning samuti pööratakse rohkem tähelepanu kirjutavale meediale, jättes tahaplaanile raadio ja televisiooni. Tõenäoliselt on näiteks ajakirjanikel selline arvamus kujunenud, kuna kirjutatakse loengutes-seminarides hästi palju ning ka kirjutava pressis reporteritööosa kestab terve semestri, raadio- ja televisiooniosa peavad aga semestrit jagama.

Magistriõppekavas aga tekivad uued probleemid, mida bakalaureuse õppekava puhul märgata ei olnud. Nimelt on loengud nädalavahetustel ning tudengid on enamjaolt töötavad inimesed. Seega kurdavad magistrandid liiga suure koormuse ja ka liiga mahukate õppeainete üle –lõpetamine nominaalajaga on nii mõnegi tudengi hinnangul praktiliselt võimatu. Samuti kurdetakse, et õppeainete maht ei vasta ainepunktidele – ainepunkte saab liiga vähe. Õppejõudude hinnangul on see 3+2 süsteemi negatiivne külg – lühikese aja jooksul tuleb omandada väga palju materjali, seetõttu ongi probleeme nominaalajaga lõpetamisega. Samuti annab oma osa sellele probleemile juurde tudengite töötamine – ei jõuta õppida, mis samuti on õppeprotsessi aeglustav probleem.

Uurimustöö tulemusena selgus, et osakonna õppekava ei toeta piisavalt üliõpilase ajakirjandusliku stiili arendamist – probleemi aitaks mõnevõrra lahendada, kui lülitada õppeprogrammidesse stiili kujundav ja grammatikat meeldetuletav õppeaine, mis võiks olla kohustuslik läbida.

Samuti selgus, et tudengid ja õppejõud hindavad õppeaineid üsnagi erinevalt, kuid üldjoontes on tudengid õppekavaga rahul. Õppejõud rohkem rõhutada õppeaine eesmäärke ning tagada näiteks osalemise eest punktide andmisega see, et tudengid rohkem loengutes osalevad ning rohkem õppeaine eesmärkidest aru saavad. Pealegi - tudengeid küsitledes tuli ka välja, et nii mõnigi tudeng ei suutnud õppeaineid meenutada, sest polnud loengutes osalenud.

Bakalaureusetöö pakub võimalusi ka edasiarendamiseks. Näiteks võiks juurde lisanduda ka intervjuud meediaväljaannete töötajatega, et saada täielikum pilt õppekavast ja ka reaalsest tööturu ootustest ning kindlasti ka rahvusvaheline dimensioon – võrdlus mõne välisülikooli õppekavaga. Milliseid meetodeid ja kus kasutatakse ning millised on mõjukamad?

KOKKUVÕTE

Antud bakalaureusetöö eesmärgiks on leida Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna bakalaureuse õppekava tugevused ja nõrkused vastavalt EJTA poolt kehtestatud ajakirjandushariduse standarditele. Samuti oli eesmärgiks teha kindlaks, mis õppeained toetavad ajakirjandushariduse standardeid kõige tugevamalt. Ka on vaatluse alla võetud tudengite arvamus osakonnast.

Analüüsi tulemusena selgus, et Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna õppekava toetab tugevalt info kogumise oskuse arendamist, kuid samas pöörab vähem tähelepanu info realiseerimisele korrektseks ajakirjanduslikuks tekstiks. Saadud tulemus oli töö autoril mõnevõrra etteaimatav, sest vestlustes õppejõududega on see tulemus mõnel korral ka jutuks tulnud. Seda oskust toetavad liiga vähe analüüsi tulemusena mõlemad õppekavad – nii bakalaureuse- kui ka magistriõppekava.

Tudengite ja õppejõudude hinnangud õppeainete suhtes on erinevad, kuid on ka sarnasusi. Autori hinnangul on tudengite arvamusel mõjutatud ootustest õppeainete suhtes ning sellest, mida tudeng tahab ja oskab õppeainest leida ja omandada. Heameel on aga tõdeda, et arvamustes on siiski ka sarnasusi – seega omandavad tudengid õppeainetest seda, mida õppeaine peakski pakkuma.

Õppekava hindavad tudengid positiivselt, negatiivsete külgedena on toodud välja õppekava ühekülgsus ning ka mitesobivad õppejõud. Samas aga on ka ülekaalukalt leitud, et loengud on huvitavad ning õppejõud pädevad. Tudengite vastused on seega vastandlikud, subjektiivsed ja mõjutatud eelnevast kogemusest. Kuid märksa tõsisem noot on märgata vastustes, et ei suudeta magistriõpet nominaalajaga lõpetada – liiga suur koormus ja liiga mahukad õppeained käivad tudengitele üle jõu. Õppejõudude hinnangul on siinkohal tegu “nokk kinni, saba lahti” olukorraga – kui magistriõpe oleks nädala sees, siis keegi seal ei käiks – magistrandid on enamjaolt töötavad. Samas aga ei olda ka rahul nädalavahetuse õppega. Paraku head lahendust siinkohal sellele probleemile ei paista.

Töö autor loodab, et bakalaureusetöö tulemustest on osakonnale ka praktiliselt kasu ning tänab veelkord kõiki osakonna töötajaid ja üliõpilasi, kes töö valmimisele kaasa aitasid!

SUMMARY

ANALYSIS OF JOURNALISM CURRICULA OF THE UNIVERSITY OF TARTU PROCEEDING FROM THE EUROPEAN STANDARDS OF JOURNALISM EDUCATION

The purpose of this BA thesis is to evaluate curricula of the Bachelor's and MA studies in the department of Journalism, University of Tartu. For this purpose two methodological approaches were applied. First, original questionnaires were composed in which academic staff of the department and undergraduate students were asked to evaluate how the curricula of the department correspond to the standards set by Tartu Declaration of EJTA (*European Journalism Training Association*). Second, the results of the questionnaires carried out in the department were used, in which students were examined of how the curriculum corresponds to their expectations.

According to the results of the original questionnaires, practically focussed subjects were in a better accordance with the EJTA standards than the more theoretical subjects. In general, the opinions of the academic staff and students differed to a limited extent. However, the range of the students opinions was larger when compared to the academic staff, which is most likely related to the differences of students expectations towards every single subject.

It may also be concluded from the results that one of the strongest aspects of the curriculum of the department is the a good prospect for students to learn gathering information quickly by using correct approaches. In contrast, one of the major weaknesses of the programme seems to be the lack of opportunities for students to develop their own journalistic style, which in turn, is highly expected by potential employers.

The results of the analyses of the questionnaires were ambiguous. In particular, teaching style of lecturers and educational programme were evaluated by students as the most strong parts of the education in one hand, but as most weak aspects of the

department in the other hand. Lack of professional experience of students is a likely reason of this ambiguity.

The author hopes that the results and conclusions of this thesis have a practical value in improving educational programme of the department and thanks all persons who contributed to this thesis.

KASUTATUD KIRJANDUS JA ALLIKAD

Deuze M. (2001). Educating „New“ Journalists: Challenges To The Curriculum.
Journalism & MassCommunication Educator, 56/1, 4-17

Eesti ENIC / NARIC keskus, Bologna protsess. Vaadatud mai 2007.

<http://www.archimedes.ee/enic/index.php?leht=131>

Eesti ENIC / NARIC keskus, ECTS. Vaadatud mai 2007.

<http://www.archimedes.ee/enic/index.php?leht=134>

Eesti ENIC / NARIC keskus, Prioriteedid ja tegevussuunad. Vaadatud mai 2007.

<http://www.archimedes.ee/enic/index.php?leht=133>

European Journalism Training Association. Vaadatud mai 2007.

<http://www.ejta.nl/default.asp>

EÜL-i haridus ja sotsiaaltoimkonna memo. (2005). Vaadatud mai 2007

http://64.233.183.104/search?q=cache:a_rizcRWcDAJ:www.eyl.ee/pics/files/20050303toimkond_07_1_02_2005.doc+Koost%C3%B6%C3%B6+edendamine+kvaliteedi+kindlustamisel&hl=et&gl=ee&ct=clnk&cd=1

Lauk E. (2000). Ükssilm ja hapud viinamarjad. Mis on nüüdisajal
ajakirjanduslikuprofessionaalsuse mõõdupuu? *Postimees*, 26 veebruar.

Lauristin M. (2000). Haridus tagab meedia kvaliteedi. *Postimees*, 26 veebruar.

Lõhmus A. (2000). Lapsreporterist sirgub magister. *Postimees*, 12 veebruar.

Roosioja M. (2006). *Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna õppekava vastavus EJTA poolt kehtestatud ajakirjandushariduse standarditele*. Seminaritöö. Olemas Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnas.

Skinner, D & Gasher Mike J. & J. Compton (2001) Putting theory to Practice. *Journalism*, vol 2(3), 341 – 360

Sorbonne Joint Declaration. (1998). Vaadatud mai 2007.
http://www.bologna-bergen2005.no/Docs/00-Main_doc/980525SORBONNE_DECLARATION.PDF

Tartu Conference 2006, Speakers. (2006). Vaadatud mai 2007.
http://www.tartuconference.com/index.php?option=com_content&task=view&id=58&Itemid=71

Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond, Ajakirjandus ja suhtekorraldus 3+2 alates 2005. Vaadatud mai 2007.
http://www.jrnl.ut.ee/index.php?module=pagemaster&PAGE_user_op=view_page&PAGE_id=88&MMN_position=201:10:200

The Bologna Declaration. (1999). Vaadatud mai 2007
http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/bologna_declaration.pdf

Thomas V. Dickson & Sellmeyer Ralph L. Responses to Proposal for Curricular Change. *Journalism Educator*, autumn 1992, 47/3,

Vahemets L. (2003). *Eesti, Läti ja Soome ajakirjandusüliõpilaste ettekujutus ajakirjaniku elukutsest*. Magistritöö. Olemas Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnas.

Õppeaine „Meedia avalikkuse kujundajana“ konspekt

Suulised allikad

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna juhataja Halliki Harro-Loit, käsikiri, mai 2007

Magistriõppe praktika juhataja Kadri Ugur, käsikiri, mai 2007

Professor Epp Lauk, käsikiri, 2006

LISAD

Lisa 1:Tartu deklaratsioon

Members of the European Journalism Training Association educate or train their students/participants from the principle that journalists should serve the public by:

- providing an insight into political, economic, socio-cultural conditions,
- stimulating and strengthening democracy at all levels,
- stimulating and strengthening personal and institutional accountability,
- strengthening the possibilities for citizens to make choices in societal and personal contexts,

while:

- feeling responsible for the freedom of expression,
- respecting the integrity of individuals,
- being critical of sources and independent of vested interests,
- using customary ethical standards.

After their education or training students possess the competence to:

1. Reflect on the societal role of and developments within journalism
2. Find relevant issues and angles, given the public and production aims of a certain medium or different media
3. Organise and plan journalistic work
4. Gather information swiftly, using customary newsgathering techniques and methods of research
5. Select the essential information
6. Structure information in a journalistic manner
7. Present information in appropriate language and an effective journalistic form
8. Evaluate and account for journalistic work
9. Cooperate in a team or an editorial setting
10. Work in a professional media-organisation or as a freelancer

COMPETENCE GOALS

1. The competence to reflect on the societal role of and developments within journalism

- 1.1 have a commitment to your society/community/audience and knowledge of societal developments
- 1.2 have insight in the role and influence of journalism in modern society
- 1.3 be able to develop a grounded point of view on the most important developments within journalism
- 1.4 have an understanding of the values that underlie your professional choices
- 1.5 be able to make grounded choices concerning your own development as a journalist

2. The competence to find relevant and newsworthy issues and angles, given the audience and production aims of a certain medium or different media.

- 2.1 have the knowledge of current events and be able to analyse if a subject is both interesting and newsworthy enough
- 2.2 know the possibilities of the medium or media you are working for, in order to determine whether or not the subject/angle is suitable
- 2.3 know your audience well and be able to determine the relevance of a subject or angle for that audience
- 2.4 be able to analyse public opinion and to stimulate debate

3. The competence to organise and plan journalistic work

- 3.1 be able to make a realistic work plan
- 3.2 be able to work under time pressure
- 3.3 be able to adjust to unforeseen situations

4. The competence to gather information swiftly, using customary newsgathering techniques and methods of research

- 4.1 have a good general knowledge and societal insight, especially in economics, politics and socio-cultural issues
- 4.2 know all required sources, including human sources, reference books, databases, news agencies, the internet

4.3 know how to use your sources and your own observation effectively and efficiently

4.4 have the will and ability to balance your stories by using methods such as check/double-check and balancing systematically

4.5 have the will and ability to interact with your public in different ways, personally as well as with the aid of (new) media

5. The competence to select the essential information

5.1 be able to distinguish between main and side issues

5.2 be able to select information on the basis of correctness, accuracy, reliability and completeness

5.3 be able to interpret the selected information and analyse it within a relevant (historical) framework

5.4 be able to select information in accordance with the requirements of the product and medium

5.5 be aware of the impact of your information on sources, the public and the public debate

6. The competence to structure information in a journalistic manner

6.1 be able to use different types of structuring

6.2 be able to fine-tune content and form

6.3 be able to structure in accordance with the requirements of the product and medium

6.4 be able to structure on the basis of relevance

6.5 be able to structure on the basis of alternative storytelling techniques

7. The competence to present information in appropriate language and an effective journalistic form

7.1 have an outstanding linguistic competence, oral as well as written

7.2 be able to make information visual, for example in the form of images or graphics, and to present it in all kinds of combinations of words, sounds and images

7.3 master the most important genres, including their style-techniques and basics of lay-out

7.4 be able to work with relevant technical equipment and software

7.5 be able to cooperate with technicians and know the possibilities of their instruments

8. The competence to evaluate and account for journalistic work

- 8.1 have a clear image of the required quality of journalistic products
- 8.2 be able to give a critical and comprehensible review of your own work and that of others on the basis of that clear image
- 8.3 be able and willing to critically reflect on and take criticism of your work
- 8.4 be able to explain and take responsibility for the choices you made with regard to sources, approach and execution
- 8.5 be able to take responsibility for product as well as process on the basis of ethical standards

9. The competence to cooperate in a team or editorial setting

- 9.1 have good social skills
- 9.2 be reliable
- 9.3 show dedication and initiative
- 9.4 have insight in your strengths and weaknesses
- 9.5 have feeling for (hierarchical, democratic) relations

10. The competence to work in a professional media-organisation and as a freelancer

- 10.1 be creative and innovative and able to present your ideas
- 10.2 know your rights and obligations and be able to critically evaluate your working conditions
- 10.3 have knowledge about objectives, financial and market conditions, organisational structures and processes in media organisations
- 10.4 be able to evaluate the strategic options and editorial policy of a media-organisation
- 10.5 know the practical aspects of being a freelancer / entrepreneur

Lisa 2: Ankeet

Format:

A. Institution	
B. Type	
C. Course information:	
1. Name	
2. Size	
3. Level	
4. Language	
5. Competence goals	
6. Content	
7. Literature	

Lisa 3: Bakalaureuseõppe ja magistriõppe kohustuslikud õppeained

Bakalaureuseõppe:

Eeldusained

Sissejuhatus kommunikatsiooni ja meediasse

Uudise sotsioloogia

Sissejuhatus audiovisuaalsesse meediasse

Meedia ja kommunikatsiooni uurimismeetodid

1. suunamooduli õppeained

Eesti meediasüsteem ja meediakasutus

Ülevaade meedia ja kommunikatsiooni teooriast

Erialamooduli õppeained

Massikommunikatsiooni ajalugu

Meediakriitika

Reporteritöö

Teadustöö alused

Magistriõppe:

Ajakirjanduse põhižanrid

Praktika

Kaasaegse ühiskonna teooria

Teabelevi regulatsioon ja eetika

Kuulamistreening

Veebipõhine toimetajatöö

Meediamajandus

Ajakirjandusteooria

Meedia organisatsioon

Lisa 4: Ajakirjanduse ja suhtekorralduse bakalaureuseõppekava 2006/2007 õppeaastal sisseastunutele

Alusmoodulid

1. alusmoodul (kohustuslik kolmes teaduskonnas) 16 AP

Sissejuhatus ettevõtetmajandusse 2 AP E MJJV.08.001

Sissejuhatus majandusteooriasse 2 AP E MJRI 09.003

Sissejuhatus õigusteadusse 4 AP E OIAO.06.031

Sotsioloogia alused 4 AP E SOSS.01.060

Sissejuhatus sotsiaalkultuurilisse psühholoogiasse 4 AP E SOPH.00.280

2. alusmoodul 16 AP

Sissejuhatus kommunikatsiooni ja meediasse 4 AP SOZU.04.001

Sissejuhatus politoloogiasse 4 AP E SOPL.01.002

Eesti riik ja ühiskond 4 AP E SOPL.02.001

Sissejuhatus semiootikasse 4 AP SOSE 01.137

Suunamoodulid

Kommunikatsiooniteaduste 1. suunamoodul (kohustuslik) 16 AP

Ülevaade meedia ja kommunikatsiooni teooriast 3 AP E SOZU.03.162

Meedia ja kommunikatsiooni uurimismeetodid 5 AP E SOZU.03.163

Eesti meediasüsteem ja meediakasutus 3 AP E SOZU.03.166

Uudise sotsioloogia 2 AP E SOZU.01.017

Ülevaade audiovisuaalsest kommunikatsioonist 3 AP E SOZU.01.080

Kommunikatsiooniteaduste 2. suunamoodul 16 AP

Poliitiline kultuur ja poliitiline kommunikatsioon 4 AP E SOZU.04.053

Infoühiskond ja uus meedia 2 AP E SOZU.03.069

Eetika alused 2 AP E FLFI.02.003

Eesti keel ja stilistika 4 AP E FLEE.02.019

Ülevaade avaliku kommunikatsiooni ja meedia regulatsioonist 2 AP E SOZU.01.023

Ülevaade suhtekorraldusest 2 AP E SOZU.04.016

Kommunikatsiooniteaduste 2. suunamooduli asemel võib üliõpilane valida mõne teise eriala suunamooduli

Erialamoodulid

Üks esimestest erialamoodulitest tuleb kohustuslikult valida, teine võib olla ka mõnest teisest õppekavast

Ajakirjanduse 1. erialamoodul 16 AP

Reporteritöö 6 AP E SOZU.01.024

Meediakriitika 4 AP E SOZU 01.125

Massikommunikatsiooni ajalugu 2 AP E SOZU.01.050

Teadustöö alused I 1 AP A SOZU.01.001

Teadustöö alused II (seminaritöö) 3 AP A SOZU.00.005

Suhtekorralduse 1. erialamoodul 16 AP

Sissejuhatus organisatsioonikommunikatsiooni 4 AP E SOZU.04.021

Turunduskommunikatsioon ja tarbijakäitumine 2 AP E SOZU.04.007

Sissejuhatus brändingusse 2 AP SOZU.04.008

Suhtekorralduse eetika ja kvaliteedistandardid 2 AP E SOZU.04.006

Praktika 2 AP E SOZU.04.031

Teadustöö alused I 1 AP A SOZU.01.001

Teadustöö alused II (seminaritöö) 3 AP A SOZU.00.005

Ajakirjanduse 2. erialamoodul 16 AP

Suhtekorralduse 2. erialamoodul 16 AP

2 varianti:

A-variant (neile, kes on valinud 2. suunamooduli): 8 AP+8 AP valikmoodulitest

Meediakasutuse praktikum 4 AP E SOZU.03.171

Avalik arvamus 2 AP E SOZU.03.003

Meedia avalikkuse kujundajana 2 AP E SOZU.03.222

+ 8 AP valikmoodulitest

B-variant (neile, kes pole valinud 2. suunamoodulit):

Poliitiline kultuur ja poliitiline kommunikatsioon 4 AP E SOZU.04.053

Meediakasutuse praktikum 4 AP E SOZU.03.171

Avalik arvamus 2 AP E SOZU.03.003

Meedia avalikkuse kujundajana 2 AP E SOZU.03.222

Ülevaade avaliku kommunikatsiooni ja meedia regulatsioonist 2 AP E SOZU.01.023

Ülevaade suhtekorraldusest 2 AP E SOZU.04.016

Ajakirjanduse 3. erialamoodul 16 AP

Suhtekorralduse 3. erialamoodul 16 AP

Valikmoodulid

(kinnitatakse igaks õppeaastaks)

Valikmooduleid võib 12 AP mahus võtta ka mõnest teisest õppekavast

* Erialased võõrkeeled 4 AP (inglise, saksa, prantsuse, vene keel)

* Suhtekorralduse teoreetilisi probleeme 4 AP:

Imago ja mainekujundus 2 AP E SOZU.04.012

Suhtekorralduse ajalugu 2 AP E SOZU.04.004

* Kommunikatsiooni psühholoogia 4 AP:

Kriisi- ja katastroofipsühholoogia 2 AP E SOZU.03.140

Suhtlemispsühholoogia 2 AP E SOSS.04.020

* Meedia ja avalikkus 4 AP

Avalik arvamus 2 AP E SOZU.03.003

Meedia avalikkuse kujundajana 2 AP E SOZU.03.222

* Suuline ja kirjalik väljendusoskus 4 AP

Retoorika ja avalik esinemine 2 AP E SOZU.03.011

Kirjalik argumentatsioon 2 AP SOZU.03.224

* Visuaalne meedia 4 AP

Sissejuhatus dokumentalistikasse 2 AP E SOZU.01.168

Ajalehekujundamise alused 2 AP E SOZU.01.157

* Praktiline ajakirjandus 4 AP

Publitsistlikud žanrid 2 AP E SOZU.01.011

Praktika 2 AP A SOZU.01.021

* Ajakirjanduse ajalugu 4 AP

Eesti ajakirjanduse ajalugu 2 AP E SOZU.01.099

Tsensuuri ajalugu 2 AP E SOZU.01.169

* Sotsiaal- ja poliitiline filosoofia 4 AP

Sissejuhatus sotsiaal- ja poliitilisse filosoofiasse 4 AP E FLFI.02.008

Vabaained 8 AP

Bakalaureusetöö (4 AP) või -eksam ajakirjanduse või suhtekorralduse erialal (4 AP SOZU.00.002)

Ajakirjanduse magistriõppekava 2007/2008 õppeaastal sisseastujatele

Kohustuslikud ained - 40 AP

- Kaasaegse ühiskonna teooria 6AP E SOZU.04.030
- Teabelevi regulatsioon ja eetika 4AP E SOZU.00.023
- Kuulamistreening, enesekehtestamine ja eneseväljendus 4AP A SOZU.00.022
- Ajakirjandusteooria 4AP E SOZU.01.129
- Meediamajandus 2AP E SOZU.01.131
- Meedia organisatsioon 2AP E SOZU.01.139
- Veebipõhine toimetajatöö 2AP E SOZU.01.133
- Ajakirjanduse põhižanrid 6AP E SOZU.01.197
- Praktika 10AP E SOZU.01.200

Valikained – 16 AP (neile, kes teevad magistritöö) või 26AP (kes lõpetavad eksamiga). Valikainete nimekirja täpsustatakse iga uue õppeaasta eel.

- Kommunikatsiooni teooria 6AP E SOZU.03.242
- Eesti ajakirjanduse ja kultuuriloo erikursus 2AP E SOZU.01.156
- Praktiline meediakriitika 2AP E SOZU.01.177
- Treener-toimetaja praktika 2 AP A SOZU.01.206
- Juhendaja seminar I 4AP A SOZU.01.020

- Juhendaja seminar II 4AP A SOZU.01.066
 - Meediaõpetuse didaktika 2AP E SOZU 01.173
 - Meediaõpetus gümnaasiumis 2AP E SOZU.01.172
 - Dokumentalistika 2AP E SOZU.01.155
 - Trükiväljaannete kujundamine 2AP E SOZU.01.136
 - Individuaalprojektid 6AP E SOZU. 01.138.
 - Telerežii 2AP E SOZU.01.137
 - Helirežii 2AP E SOZU.01.170
 - Rahvusvaheline ajakirjandus 2AP E SOZU.01.174
 - Rahvusvaheline ajakirjanduspraktika 2AP E SOZU. 01.160.
 - Pedagoogiline praktika I 2AP A SOZU.00.017
 - Pedagoogiline praktika II 2AP A SOZU.00.018
 - Minorities and the Media 4AP E SOZU.01.208
 - Media Criticism and Text Analysis 4AP E SOZU.01.209
 - Eetrikõne 2AP A SOZU.01.178
 - Discourses of Censorship. Historical and International Perspectives 4AP E SOZU.01.180
 - Comparative Perspectives of the Media Regulation and Ethics 4AP E SOZU.01.210
 - Euroreporter Brüsselis ja kodus 4 AP E SOZU.01.207
- Uurimismeetodite erikursused:
- Sotsiaalteaduste metodoloogia 2AP E SOZU.03.243
 - Kvalitatiivsete andmete analüüsitehnikad ja –tarkvara 2AP A SOZU.03.246
 - Kvantitatiivne andmeanalüüs 4AP A SOZU.03.244
 - Kombineeritud vaatlus 2AP E SOZU.04.039
 - Fookus-grupp 4AP E SOZU.04.059
 - Diskursuseanalüüs 4AP E SOZU.03.245
 - Etnograafilised meetodid 2AP E SOZU.03.236

Vabaained 4 AP

Magistritöö 20 AP või magistriksam ajakirjanduse erialal 10 AP

Lisa 5: Ankeedid

Bakalaureuseõppe ankeet:

Hea tudeng,

2007. aasta sügisest muutub õppekavade statuut Tartu Ülikoolis ja sellega seonduvalt tuleb täiendada ka õppekavasid. Et ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna õppekavade korraldust paremini planeerida, tahaksime teada Teie tulevikukavatsusi ja praegust kogemust. Palun vastake allolevatele küsimustele.

Küsitlus on anonüümne, st vastuseid ei seota kuidagi Teie isikuga, paberankeeti täites tooge see osakonda tagasi kinnises ümbrikus.

Ette tänades,
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

Sobiva vastusevariandi märkimiseks ringitage või märkige ristiga vastava vastusevariandi number.

Osakonna poolt pakutavatest õppekavadest saate ülevaate osakonna kodulehel.

BAKALAUREUSEASTME TUDENGITE ANKEET

1. Kas kavatsete peale bakalaureusekraadi saamist...

Minna tööle	1
Jätkata õpinguid magistrantuuris	2
Töötada ja õppida korraga	3
Ei tea, pole veel otsustanud	4

2. Kui kavatsete jätkata õpinguid magistrantuuris, siis kus ja millisel õppekaval? (märkige esimene eelistus)

Tartu Ülikoolis:

Ajakirjandus	1
Kommunikatsioonijuhtimine	2
Meedia ja kommunikatsioon	3
Muu õppekava:	4

Mujal Eestis:

Õppekava:	5
-----------------	---

Välismaal

Õppekava:	6
Ei tea, pole veel otsustanud	7

Järgmisele küsimusele palume vastata neil, kes on kaalunud võimalust jätkata õpinguid ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnas (ühel kolmest õppekavast).

NB! Palun vastake ka juhul, kui te pole veel kindlat otsust teinud.

Neil, kes on kindlat otsustanud mitte jätkata osakonna magistrantuuris, palume jätkata 6.küsimusega.

VASTAVAD NEED, KEL KAVATSUS JÄTKATA OSAKONNA MAGISTANTUURIS:

3. Palun pange kirja oma 1. ja 2. eelistus õppevormi osas, arvestades oma rahalisi võimalusi. Märkige oma eelistus alltoodud variantide järel.

Osakonna magistriõppes on 4 õppevormi:

Täiskoormusega riigieelarvelisel kohal, st õppetöö toimub neljapäevast pühapäevani kaheksa sessiooni vältel semestris ning kohustus on koguda vähemalt 20 AP semestris. Osakonna riigieelarveliste kohtade prognoos on 18 kohta kolme õppekava peale, igaihes 6 kohta.

- 1 Esimene eelistus
- 2 Teine eelistus
- 3 Kolmas eelistus

Täiskoormusega eelarv välisel kohal, õppetöö toimub neljapäevast pühapäevani kaheksa sessiooni vältel semestris ning kohustus on koguda vähemalt 20 AP semestris, õpingute eest tuleb maksta 25 000 aastas.

- 1 Esimene eelistus
- 2 Teine eelistus
- 3 Kolmas eelistus

Täiskoormusega Avatud Ülikoolis, st õppetöö toimub koos täiskoormusega õppe tudengitega semestris neljapäevast pühapäevani kaheksa sessiooni vältel semestris ning kohustus on koguda vähemalt 30 AP aastas (~15 AP semestris) ja õpingute eest tuleb endal maksta 800 krooni ainepunktist.

- 1 Esimene eelistus
- 2 Teine eelistus
- 3 Kolmas eelistus

Osakoormusega Avatud Ülikoolis, st õppetöö toimub koos täiskoormusega õppe tudengitega semestris neljapäevast pühapäevani kaheksa sessiooni vältel semestris ning kohustus on koguda vähemalt 20 AP aastas (~10 AP semestris). Õpingute eest tuleb endal maksta 800 krooni ainepunktist.

- 1 Esimene eelistus
- 2 Teine eelistus
- 3 Kolmas eelistus

4. Küsimus neile, kelle esimene eelistus on õppida täiskoormusega riigieelarvelisel kohal – kas oleksite valmis esimesel aastal õppima mitte nädalavahetustel, vaid iga nädal kolmal päeval (nädala sees), täiskohaga tööle minemata?

1. Jah, kindlasti
2. Üldiselt küll
3. Pigem mitte
3. Kindlasti mitte
4. Ei tea, ei oska öelda

5. Kas vajaksite otsustamiseks täiendavat informatsiooni magistriõppekavade kohta?

jah, vajan teavet õppetöö korralduse kohta	1
jah, vajan teavet õppekava sisu kohta	2
jah, vajan teavet nii õppetöö sisu kui korralduse kohta	3

5. Seni oleme magistriõppe kohta teinud tudengite kogunemisi (mis väga suure osavõtjate arvuga ei hiilga), samuti on soovijaile infot jaganud õppekorralduse spetsialistid ning õppejõud. Palun tehke ettepanekud, mis vormis seda teavet peaks edastama, et sellest võimalikult palju kasu oleks?

.....

VASTAVAD KÕIK

Järgnevalt palume Teie üldist hinnangut ajakirjanduse ja suhtekorralduse bakalaureuseõppekava kohta.

6. Hinnake praegust ajakirjanduse ja suhtekorralduse bakalaureuseõppekava üldiselt. Kuidas vastab see Teie soovidele, vajadustele ja eesmärkidele?

Hinnake seda 10 palli süsteemis, kus 10 tähendab, et vastab täielikult Teie ootustele ja 1 tähendab, et ei vasta üldse. Tõmmake sobivale numbrile ring ümber.

10 **9** **8** **7** **6** **5** **4** **3** **2** **1**
vastab täielikult ei vasta üldse

7. Mis on ajakirjanduse ja suhtekorralduse bakalaureuseõppekava nõrgad küljed Teie arvates?

1.....

2.....

3.....

8. Mis on ajakirjanduse ja suhtekorralduse bakalaureuseõppekava tugevad küljed Teie arvates?

1.....

2.....

3.....

9. Hinnake praegust ajakirjanduse ja suhtekorralduse bakalaureuseõppekava alljärgnevatest aspektidest. Milliseid võimalusi ning kuivõrd see õppekava Teile pakub? Tõmmake teile kõige sobivamat vastusevarianti tähistavale numbrile tabelis ring ümber.

käesolev õppekava pakub...	ülemäära	piisavalt	liiga vähe	ei oska öelda
üldisi teadmisi ühiskonna, majanduse, inimeste kohta	1	2	3	4
teoreetilisi teadmisi oma eriala	1	2	3	4

kohta				
praktilisi oskusi, mida (tulevases) töös rakendada	1	2	3	4
valikuvõimalusi kitsamaks spetsialiseerumiseks	1	2	3	4

8. Kas olete seni õppimise kõrvalt töötanud?

- jah, olen töötanud täiskohaga 1
- jah, olen töötanud osalise koormusega 2
- ei ole töötanud 3

Palun kirjutage siia vabas vormis täiendavaid kommentaare, soove ja ettepanekuid õppekava(de) kohta, mis Teie jaoks jäid ankeedis käsitlemata või olid pealiskaudselt käsitletud.

TÄNAME VASTAMAST!

Palun pange vastus ümbrikku ja viige Katrin Lendoki või Nele Nemvaltsi kätte või saatke katrin.lendok@ut.ee või nele.nemvalts@ut.ee

VASTAMISE VIIMANE TÄHTAEG ON 26. veebruar!

Magistrandide ankeet:

1. Kas kavatsete peale magistrikraadi saamist...

Minna tööle / jätkata praegust tööd riigisektoris	1
Minna tööle /jätkata praegust tööd erasektoris	2
Minna tööle / jätkata praegust tegevust kolmanda sektoris	3
Asutada oma firma, hakata ise endale tööandjaks	4
Jätkata õpinguid (doktorantuuris vm)	5
Ei tea, pole veel otsustanud	6

2. Millisel ametikohal kujutlete end töötamas 3 aasta pärast (peale magistrikraadi saamist)?

Organisatsiooni/ettevõtte juht või omanik	1
Organisatsiooni/ettevõtte osakonna vm allüksuse juhataja	2
Spetsialist	3
Assistent, noorempetsialist	4
Vabakutseline	5
Ei oska öelda, pole sellele mõelnud	6

Järgnevalt palume Teie üldist hinnangut *(kirjutage siia õppekava nimi, millel õpite)* **magistriõppekava kohta.**

6. Hinnake praegust õppekava (siin ja edaspidi on mõeldud õppekava, millel õpite) üldiselt. Kuidas vastab see Teie soovidele-vajadustele-eesmärkidele?

Hinnake seda 10 palli süsteemis, kus 10 tähendab, et vastab täielikult Teie ootustele ja 1 tähendab, et ei vasta üldse. Tõmmake sobivale numbrile ring ümber.

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
vastab täielikult									ei vasta üldse

7. Mis on praeguse õppekava nõrgad küljed Teie arvates?

- 1.....
- 2.....
- 3.....

8. Mis on praeguse õppekava tugevad küljed Teie arvates?

- 1.....
- 2.....
- 3.....

9. Hinnake praegust õppekava alljärgnevatest aspektidest. Milliseid võimalusi ning kuivõrd see Teile pakub? Tõmmake kõige sobivamat vastusevarianti tähistavale numbrile tabelis ring ümber.

käesolev õppekava pakub...	ülemäära	piisavalt	liiga vähe	ei oska öelda
üldisi teadmisi ühiskonna, majanduse, inimeste kohta	1	2	3	4
teoreetilisi teadmisi oma eriala kohta	1	2	3	4
praktilisi oskusi, mida (tulevases) töös rakendada	1	2	3	4
valikuvõimalusi kitsamaks spetsialiseerumiseks	1	2	3	4

8. Kas olete seni õppimise kõrvalt töötanud?

jah, olen töötanud täiskohaga	1
jah, olen töötanud osalise koormusega	2
ei ole töötanud	3

Palun kirjutage siia vabas vormis täiendavaid kommentaare, soove ja ettepanekuid õppekava(de) kohta, mis Teie jaoks jäid ankeedis käsitlemata või olid pealiskaudselt käsitletud. Teretulnud on ka arvamused ja ettepanekud õppetöö korralduse kohta.

TÄNAME VASTAMAST!

Palun pange vastused ümbrikusse ja viige Katrin Lendoki või Nele Nemvaltsi kätte või saatke katrin.lendok@ut.ee või nele.nemvalts@ut.ee

VASTAMISE VIIMANE TÄHTAEG ON 26.veebruar!

Lisa 6: Õppeainete vastavus Tartu Deklaratsioonile tudengite hinnangul

ÕPPEAINED	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Ei vasta
Sissejuhatus kommunikatsiooni ja meediasse	12	3	1		6	2	1	7	3	3	1
Uudise sotsioloogia	3	10	8	6	11	10	4	8	7	2	
Sissejuhatus audiovisuaalsesse meediasse	11	6	3		5	1	4	8	3	2	
Meedia ja kommunikatsiooni uurimismeetodid	6		3	10	6	2	2	6	6	3	
Eesti meediasüsteem ja meediakasutus	10	1	1	4	2			5	4	3	2
Ülevaade meedia ja kommunikatsiooni teooriast	9		1	2	3	1		7	2	1	3
Massikommunikatsiooni ajalugu	8	1		2	2	1		3	2	1	4
Meediakriitika	10	5	2	2	8	4	7	12	2	2	1
Reporteritöö	1	11	9	10	8	7	10	4	3	9	
Teadustöö alused	2	2		6	6			5	2	1	2

Lisa 7: Bakalaureuseõppe nõrgad ja tugevad küljed – tudengite arvamused, mida oli ankeetides ainult ühe korra.

Nõrkused:

Tahaks rohkem spetsiifilisi aineid

Töö jääb pinnapealseks - liiga palju korraga

Mullirääkimine

Liiga palju teooriat

Vähene tegelemine ajakirjandusžanritega

Õppejõud ei süvene kodutöösse - head hinded tulevad liiga lihtsalt

Erialased võõrkeeled, võõrkeeled ja nende raske sobitatus tunniplaani

Majandusteooria võiks olla lihtsam, liiga palju majandust

Tudeng peab rohkem ise rääkima

Liiga palju kodutöid

Oleks vaja rohkem grupitöid

Tugevused:

Pikalt aega otsustada spetsialiseerumise üle

Sõbralik ja abivalmis õhkkond, mõistev suhtumine, võrdne suhtumine tudengitesse

Ajaliselt valitavad seminarid, huvitavad seminarid

Alusmoodulid head, ei ole mulli

Võimalus alustada varakult spetsialiseerumist

Grupitööd, meeskonnatöö arendamine

Head õppematerjalid

Palju kodutöid, vähe eksameid

Tugevad traditsioonid

Lisa 8: Magistriõppe nõrgad ja tugevad küljed – tudengite arvamused, mida oli ankeetides ainult ühe korra.

Nõrkused:

Ainete liigne rakenduslikkus, vähene akadeemilisus

Kodutööd ühekülgsed

Akadeemilise uurimistöö killustatus

Vähene tugi õppejõu poolt

Teoreetiliste allikate ühekülsus

Paindumatu õppekava

Raskesti sobitav tunniplaan

Suured rühmad teooriakursusel

Teoreetikute käsitlemine ettekannete, mitte õppejõudude loengu põhjal

Neljapäevased loengud

Vähe igapäevasündmuste analüüsi

Loengud ettevalmistamata, vähe näitlikustavat materjali.

Õppejõud ei arvesta auditooriumiga

Rohkem erialaseid aineid

Töö lainetena, ei ole pidevust

Suur rõhk kodutöödele

Vähene suhtlus kaastudengitega

Vähene toetus ülikooli poolt praktikaks

Eeldatakse et kõik käivad tööl, kuid ei käi

Vähe personaalset suhtlust

Osade õppeainete tase on madal

Vähe teooria seotust praktikaga

Loenguid võiks pidada rohkem praktikuid

Liiga nõrgad teadmised tööjõuturul konkureerimiseks

Liialt teooriat

Kuna inimesed erinevatelt erialadelt, on raske saada spetsiifilisi teadmisi

Ebavõrdne ainepunktide jaotus

Tugevused:

Meetodid

Diskussioon kursuse siseselt

Abivalmis õppetool

Tugev ühiskonna analüüsimise taustteadmiste omandamine

Praktika seostamine teooriaga

Saab kombineerida endale sobiva ainete komplekti

Hea võimalus spetsialiseerumiseks

Nii praktilisi, kui ka teoreetilisi aineid on

Head baasained ka praktika poolelt

Seminarid

Sotsiaalkriitiline vaade turundusele ja kommunikatsioonile

Praktika olemasolu